БЕШ ЙИЛЛИКНИНГ ҲАЛ ҚИЛУВЧИ УЧИНЧИ ЙИЛИНИ БАРЧА СОҲАЛАРДА МУВАФФАҚИЯТЛИ ЯКУНЛАЙЛИК!

Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА МЕҲНАТКАШЛАР ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

20-ЙИЛ ЧИҚИШИ

№ 216 (4932).

31 ОКТЯБРЬ ЧОРШАНБА 1973 ЙИЛ.

Баҳоси 2 тийин.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

Кеча Ўзбекистон КП Тошкент область комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Пленум қатнашчилари область партия комитетининг биринчи секретари **М. М. Мусахоновнинг** «КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев иштирокида бўлиб ўтган мамлакатнинг пахтакор республикалари партия-хўжалик активи йиғилиши, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети XII пленуми якунлари ва қолган барча ҳосилни йиғиб олишни тезлаштириш ҳамда янги қишлоқ хўжалик йилига тайёргарлик кўриш юзасидан область партия ташкилотининг вазифалари ҳақида»ги докладини эшитдилар ва муҳокама қилдилар.

Доклад юзасидан бўлган музокараларда Оққўрғон район партия комитетининг биринчи секретари **С. М. Тоиров,** Бўка районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозининг раиси **Ю. Тўлаганов,** Чиноз район ижроия комитетининг раиси **У. Р. Бузруков,** 4-«Далварзин» совхозининг директори **Б. Мирзакаримов,** Урта Чирчиқ районидаги «Сергели» совхозининг директори **А. Маннопов,** Юқори Чирчиқ районидаги Свердлов номли колхознинг бригада бошлиғи **Э. Хан,** Оржоникидзе районидаги «Красний водопад» экспериментал базаси маккажўхорикорлик бригадаси бошлиғи **У. Қодиров,** Юқори Чирчиқ районидаги «Ленинский путь» колхозининг раиси **Т. В. Эм** ўртоқлар сўзга чиқдилар.

Тошкент область партия комитетининг иккинчи секретари **В. В. Окунский** «Область партия ташкилотида партия сафларини ўстиришнинг аҳволи ва ёш коммунистларни тарбиялаш ҳақида» доклад қилди.

Пленум қатнашчилари, шунингдек, область партия комитети ташкилий-партиявий ишлар бўлимининг мудири **О. З. Зуфаровнинг** «Область партия ташкилотида партия ҳужжатларини алмаштиришнинг бориши ҳақида»ги ахборотини эшитдилар.

Доклад ва ахборотни муҳокама қилишда Тошкент шаҳар партия комитетининг иккинчи секретари **К. П. Дудин,** Бекобод шаҳар партия комитетининг биринчи секретари **Б. М. Аббосов,** Тошкент политехника институти партия комитетининг секретари **И. А. Ливерко,** Тошкент область комсомол комитетининг биринчи секретари **О. У. Исҳоқов,** Калинин район партия комитетининг биринчи секретари **Р. Қамбаров,** Олмалиқдаги кон-металлургия комбинати мис-бойитиш фабрикаси партия комитетининг секретари **Р. А. Урозов** ва «Узбекшахтострой» тресги партия комитетининг секретари **Ю. А. Остяков** ўртоқлар қатнашдилар.

Пленум муҳокама этилган барча масалалар юзасидан тегишли қарорлар қабул қилди.

Пленум Тошкент область XVII партия конференциясини 1974 йил февраль ойида чақиришга қарор қилди.

ОҚҚЎРҒОН районидаги «Озод» колхозида кўсак териш машиналаридан унумли фойдаланилмоқда. Машиналар группа усулида ишлатилиб, даладаги ҳосил тоза ва пухта териб олинмоқда. Суратда: колхозининг 3-бригадасида кўрак териш пайти.

А. Абалян фотоси.

РОССИЯ ФЕДЕРАЦИЯСИ ҒАЛЛАКОРЛАРИНИНГ ЗАФАРИ

Россия Федерацияси республикаси ғаллакорлари катта зафар қучдилар. Улар тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йилида мўл ҳосил етиштириб, давлатга 3 миллиард 144 миллион пуд ғалла топширдилар. Ана шу улкан меҳнат зафари муносабати билан КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Министрлар Совети Россия Федерацияси ғаллакорларига қутлов йўллади. Ялпи ғалла ҳосилининг ўсиши ва давлатга шунча кўп миқдорда ғалла сотилиши КПСС XXIV съезди қарорларини бажариш ишига қўшилган катта ҳиссадир. Республика қишлоқ хўжалиги барча меҳнаткашларининг куч-ғайратлари, саноат ходимларининг жуда катта ёрдами, партия, касаба союз ва комсомол ташкилотларининг, совет ва хўжалик органларининг катта ташкилотчилик ва сиёсий ишлари, партия ишлаб чиққан қишлоқ хўжалигинң ривожлантириш комплекс программасининг сабот-матонат билан амалга ошириб борилиши туфайли мана шундай ютуққа эришилди.

Давлатга ғалла топшириш давом этмоқда.

ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ ШОЛИКОРЛАРИНИНГ МЕҲНАТ РАПОРТИ

Пойтахт областининг қишлоқ хўжалик меҳнатчилари деҳқончилик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлашни кўпайтириш учун бошланган Бутуниттифоқ социалистик мусобақасига қўшилиб, шоли ҳосилини йиғиштириб олиш ва тайёрлашни уюшқоқлик билан ўтказиб, давлатга қимматли маҳсулот — шоли сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятларни муддатидан аввал бажардилар.

Давлат ғалла қабул қилиш пунктларига 31,5 минг тоннадан кўпроқ, яъни ўтган йилнинг шу кунигача тайёрланганига қараганда 11 минг тонна ортиқ шоли элтиб берилди.

Давлатга 820 тонна ёки халқ хўжалик планининг 104,2 проценти миқдорида шоли сотган Оққўрғон районининг, 6540 тонна ёки планнинг 107,9 проценти миқдорида шоли сотган Ўрта Чирчиқ районининг, 1209 тонна ёки планнинг 105 проценти миқдорида шоли сотган Янгийўл районининг, 1615 тонна ёки халқ хўжалик планининг 104,2 проценти миқдорида шоли сотган Юқори Чирчиқ районининг меҳнатчилари шоли тайёрлаш топшириғини бажаришга катта ҳисса қўшдилар.

Оққўрғон районидаги Димитров номли, Ҳамза номли, Ўрта Чирчиқ районидаги «Ленинский путь» ва Юқори Чирчиқ районидаги «Политотдел» колхозлари гектар бошига 60—62 центнер дон ҳосили олиб, давлатга шоли сотиш халқ хўжалик планлари ва социалистик мажбуриятларини муваффақиятли равишда бажардилар.

Ўрта Чирчиқ районидаги Ленин номли колхоздан А. Югай, «Северний маяк» колхозидан Хан Хек Ман, Оққўрғон районидаги «Ленинград» колхозидан А. Бессенов бошлиқ бригадалар юксак кўрсаткичларга эришиб, ҳар гектар ердан 63—65 центнер ва ундан ҳам кўпроқ шоли ҳосили олдилар.

ХОРАЗМ МАРРАГА ЕТДИ

Хоразм областининг қишлоқ хўжалик меҳнатчилари КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб ва пахтакор республикалар партия-хўжалик активларининг йиғилишида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев ўртага қўйган вазифаларни бажара бориб, давлатга пахта топшириш халқ хўжалик планини муддатидан аввал бажардилар. Ватан 355 минг тоннадан кўпроқ «оқ олтин» қабул қилиб олди. Область пахтакорлари ҳосилдорликни гектар бошига 34 центнерга етказдилар.

ТИНЧЛИК-ПЛАНЕТА ХАЛҚЛАРИНИНГ ХОҲИШ-ИРОДАСИ

ТИНЧЛИКСЕВАР КУЧЛАРНИНГ ЖАҲОН КОНГРЕССИДА

Тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессининг қатнашчилари анжуман олдида турган проблемаларнинг муҳимлиги ва масъулиятлилигини равшан англаган ҳолда ўз ишларини зўр манфаатдорлик билан давом эттирмоқдалар. Тинчликсевар кучлар Москва анжуманининг делегатлари уруш ва тинчлик, социал тараққиёт, иқтисодий ҳамкорлик, қуролсизланиш борасидаги энг муҳим масалалар тўғрисида гапирмоқдалар. Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик, Осиёда тинчлик ва хавфсизлик, Яқин Шарқ ва Чили проблемалари, атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида, маориф ва маданият соҳасида ҳамкорлик қилиш ҳамманинг диққат-марказида турибди. Тинчлик курашчилари ҳамма мамлакатлар ва қитъаларда социал проблемалар ва инсон ҳуқуқларини ғоят жонкуярлик билан муҳокама қилмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежнев тинчлик тарафдорларининг жаҳон конгрессида сўзлаган нутқида бу ҳақда жуда маънодор гапни айтди:

«Халқларга тинчлик» — Мамлакатимиз меҳнаткашлари бундан эллик олти йил муқаддам биринчи жаҳон уруши қизиб турган бир пайтда асосий шиорлардан бўлган мана шу шиор остида октябрь революциясини амалга оширдилар. В. И. Ленин қўли билан ёзилган сулҳ тўғрисида декрет эса жаҳонда биринчи социалистик давлатнинг қонун кучига эга бўлган дастлабки ҳужжати бўлди.

Мана шу тарихий ҳужжатда Совет Россиясининг ишчи-деҳқонлар ҳукумати барча мамлакатларнинг фақат ҳукуматларигагина эмас, шу билан бирга халқларига ҳам мурожаат қилиб, давлатимиз одилона демократик сулҳга астойдил интилаётганлигини ифодалади».

Москва конгрессининг иши, КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг нутқи ер юзидаги миллион-миллион кишиларнинг қалби ва онгида қизғин акс-садо берди.

28 октябрь кечқурун ва 29 октябрь эрталаб конгресс комиссиялари ўз ишларини давом эттирдилар.

«Тинч-тотув яшаш ва халқаро хавфсизлик» проблемаси билан шуғулланувчи комиссия мажлисида сўзга чиққан кўпгина нотиқлар бутун дунёда мустаҳкам тинчлик ва хавфсизлик ўрнатиш ишида Совет Иттифоқининг ва бошқа социалистик мамлакатларнинг жуда катта ролини таъкидлаб ўтдилар.

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев конгрессда сўзлаган ажойиб нутқида ҳозирги вақтда урушларни тугатиш учун жуда яхши шароит мавжудлигини таъкидлаб ўтди, деди Абдулла Муҳаммад. Шу муносабат билан нотиқ Хитой раҳбарлари ҳозир тинч-тотув яшашга қарши ва Совет Иттифоқининг тинчлик сиёсатига қарши жон-жаҳдлари билан курашаётганлигига эътиборни қаратди.

Тору Кабаяси (Япония) империалистик давлатларнинг ҳарбий блоклари тинч-тотув яшаш ва халқаро хавфсизлик сиёсатига қандай хавф солаётганлигига асосий эътиборни қаратди.

Ҳинди-Хитой халқларининг миллий проблемалари бутун дунёдаги кишиларни ҳаяжонга солмоқда. Тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессининг **Ҳинди-Хитойга доир** комиссиясида бошланиб кетган мунозарада шу райондаги давлатларнинггина вакиллари эмас, шу билан бирга социалистик мамлакатларнинг, Америка ва Франция, Англия ва Италия, Корея ва Ироқ, Канада ва Норвегия, Миср ва Исроилнинг, Африка қитъасидаги, Латин Америкасидаги халқларнинг вакиллари ҳам қатнашмоқдалар.

Ж. Парета (Франция), Гамильтон (Австралия), Муҳаммад Эффер Заин (Яман Халқ Демократик Республикаси), И. Пеппер (ГДР), Марвин Кейси Гета (Шри Ланка), Вольфганг Бетц (Ғарбий Берлин) ва бошқалар Вьетнам халқининг яхши келажак йўлидаги, Париж битимларини ҳеч сўзсиз бажариш йўлидаги одилона курашини қўллаб-қувватлаб, конкрет таклифларини ўртага қўйдилар.

Тьюнн Мумм Лаос. Камбоджа ва Вьетнам делегациялари номидан «Ҳинди-Хитой» проблемасига бағишланган мунозараларни якунлаб, бундай деди:

— Биз бу ерга чиқиб самимий сўзлар айтган, курашимизни қўллаб-қувватлаган нотиқларнинг ҳаммасига чуқур миннатдорчилик изҳор этамиз.

Яқин Шарқ комиссиясида Исроилнинг араб мамлакатларига қарши агрессиясига алоқадор проблемалар юзасидан мунозаралар давом этди.

Буюк Британия парламентининг аъзоси Даниэль Жонс ўз нутқида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг конгрессдаги нутқига юксак баҳо берди. Бу нутқда баён этилган қоидалар можарони бартараф этиш чоғида инобатга олиниши керак, деди нотиқ.

Фаластин озодлик ташкилоти номидан сўзга чиққан Таасир Хубба шуни таъкидладики, араб мамлакатлари яҳудийларга қарши эмас, балки ўз ҳуқуқларини, шу жумладан Фаластин халқининг ҳуқуқларини ҳимоя қилиш учун курашмоқдалар, империалистик давлатларнинг агрессив сиёсати бу ерда чиққан можаронинг асосий сабабидир.

БМТга кўмаклашувчи жаҳон уюшмаси номидан сўзга чиққан Маккуви Авад ал-Маккаувн Исроил агрессиясини тугатиш учун БМТ кескин ҳаракат қилиши лозимлигини айтди.

Д. Н. Бозе (Ҳиндистон) Исроилни иқтисодий жиҳатдан яккалаб қўйишга ва у билан дипломатия муносабатларини узишга чақирди, шунингдек АҚШ Исроилга қурол-яроғ етказиб беришни тўхтатсин, деб талаб қилди.

Масалани сиёсий йўл билан ҳал этиш танглики бартараф қилишнинг бирдан — бир йўлидир, деди Милославь Вацек (ЧССР).

Раймон Гюйо (Франция) Яқин Шарқдаги можарони одилона бир ёқлик қилиш тўғрисидаги таклифни қўллаб-қувватлаш юзасидан кенг кўламда имзо тўплаш кампаниясини авж олдиришни таклиф қилди.

Кўпгина нотиқлар оккупация қилиб олинган ҳамма араб территорияларидаги Исроил қўшинларини чиқартириб юборишни ва БМТ Хавфсизлик кенгашининг резолюцияси Исроил томонидан бажарилишини талаб қилдилар.

Европа қитъасида содир бўлаётган қулай ўзгаришлар, аввало, кучлар нисбати тинчлик, демократия, социал тараққиёт тарафдори бўлганлар фойдасига ўзгарганлигининг натижасидир. Бу — аввало, Совет Иттифоқи ва социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари самарали тинчликсевар сиёсатининг натижаларидир. **«Европада хавфсизлик ва ҳамкорлик»** комиссияси ишида қатнашаётган конгресс делегатларининг нутқларида шу фикр уқтириб ўтилди.

Комиссия иқтисодий интеграция масалаларига алоҳида эътибор берди. Комиссия мажлисида Пекин раҳбарларининг сиёсати қаттиқ қоралаб гапирилди. Буюк Британия вакили В. Лейтвейгнинг айтишича, Хитой раҳбарлари «тинчликсевар кучлар йўлида кўпгина қийинчиликларни келтириб чиқармоқдалар», ўтказилаётган конгрессда қатнашишдан бош тортган Пекин «шу тариқа тинчликсевар кучларга нафрат билан қараётганлигини билдириб қўйди», деб таъкидлади нотиқ.

«Осиёда тинчлик ва хавфсизлик» проблемаси билан шуғулланувчи комиссия қатнашчиларининг нутқларида КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежневнинг нутқи, жумладан, қитъада коллектив хавфсизлик системасини вужудга келтиришга тааллуқли фикрлар жуда катта аҳамиятга эга эканлиги таъкидлаб ўтилди. Бундай системанинг вужудга келтирилиши, дейишди делегатлар, бутун дунёда тинчлик ишига ва халқаро кескинликни юмшатишга муҳим ҳисса бўлиб қўшилади. Коллектив хавфсизлик системасининг мақсади мустақиллик ва суверенитетни коллектив асосда ҳимоя қилишдан иборат. Совет таклифининг жозибадор жиҳатларидан бири ҳам ана шудир, деди Финляндия касаба союзлари Марказий бирлашмасининг вакили Ууно Сюрья ўз нутқида. Бу таклиф шу қитъа халқлари тинчлиги ва дўстлигининг мустаҳкам гарови бўлади. Осиё буддистлар комитети коллектив хавфсизлик системасини амалга ошириш учун бутун куч-ғайратни сарфлайди, деди шу комитетнинг раиси — Монголия буддистларининг бошлиғи Гомбуджав.

Ҳиндистон миллий конгресс партияси бутун Ҳиндистон комитетининг бош секретари Чандражит Ядав коллектив хавфсизлик ғояларини қўллаб-қувватлади. У Пекин раҳбарларининг позициясини қоралаб, коллектив хавфсизлик системаси Хитойга қарши қаратилган эмас, балки аксинча, унинг иштирок этишини назарда тутади, деди.

Осиёда ва Тинч океан районида атом қуролини атмосферада портлатиш ҳамон давом этмоқда. Бу эса миллион-миллион кишиларнинг сиҳат-саломатлигига хавф солади. Малагасия тинчликни ҳимоя қилиш комитетининг аъзоси Леонард Ракота, Австралия вакили Альфред Уотот, Мишел Брондель (Франция) ана шу синовларни ғазаб билан қоралаб гапирдилар.

Кўпгина нутқларда Исроил агрессиясига қарши одилона кураш олиб бораётган араб халқлари билан бирдамлик сўзлари янгради.

«Қуролсизланиш» мавзуига бағишланган комиссия қатнашчилари Р. Андриаманжато (Малагасия республикаси) раислигида қуролланиш пойгасини тўхтатишга алоқадор проблемаларни муҳокама қилишни давом эттирдилар.

Оммавий қирғин қуролидан фойдаланишни, уни ишлаб чиқариш ва тўплашни таъқиқлаш масалаларига катта эътибор берилди. Совет делегати академик О. А. Реутов планета тинчликсевар кучларининг вакилларига мурожаат қилиб, химия ва бактериалогия қуроли сингари ваҳшиёна қирғин воситаларини батамом таъқиқлашга ёрдам беришга чақирди, ғарбдаги бир қанча давлатларда ана шу қуроллар ишлаб чиқарилаётганлигини айтди.

Совет Иттифоқи —араб халқларининг дўстидир, миллий озодлик учун курашган барча халқларнинг дўстидир, деди «Халқлар ўртасида тинчликни мустаҳкамлаш учун» халқаро Ленин мукофотининг лауреати, Ироқ тинчлик ва бирдамлик миллий кенгашининг бош секретари Азиз Шариф. У «мустамлакачиликка ва ирқчиликка қарши миллий озодлик кураши» комиссиясининг мажлисида нутқ сўзлади.

Мажлисда сўзга чиққан нотиқлар мустамлакачилик сиёсатини ўтказаётган ёки қўллаб-қувватлаётган режимларни халқаро миқёсда яккалаб қўйиш ва уларга ҳеч қандай ёрдам бермаслик зарурлиги тўғрисида гапирдилар.

— Ривожланаётган мамлакатларнинг роли равшан. Бу йўл — социализм йўлидир. Уларнинг бундан бошқа йўли йўқ, — деди **«Ривожланиш ва иқтисодий мустақиллик»** комиссиясининг мажлисида сўзга чиққан Васант Сате (Ҳиндистон), кўпгина делегатларнинг нутқида шу фикр ўз ифодасини топди. Фақат социализмгина чинакам ривожланишни таъминлаб бериши ва умуман бутун халқнинг ҳақиқий иқтисодий мустақиллик йўлини очиши мумкин, деб таъкидлади Освальдо Мартинес Куба).

Ривожланаётган мамлакатлар ҳар қандай шаклдаги империализм ва янги мустамлакачиликдан иқтисодий мустақилликка эришувнинг энг асосий йўли — социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари билан иқтисодий иттифоқ ўрнатишдан иборат эканлигини практика исботлади, деди Очирбат (Монголия Халқ Республикаси). Бизнинг мамлакатимиз капиталистик ривожланиш босқичини четлаб ўтиб, социализмга чиқиб олди, деди у.

«Атроф муҳитни муҳофаза қилиш соҳасида ҳамкорлик» комиссиясининг мажлисида атроф-муҳитни муҳофаза қилиш илмий-техникавий жиҳатдангина эмас, социал жиҳатдан ҳам муҳим вазифа эканлиги таъкидлаб ўтилди.

Германия Демократик Республикасининг вакили Г. Томс социалистик мамлакатларда атроф-муҳитни қўриқлаш соҳасида катта иш қилинаётганлигини гапириб берди.

«Маориф ва маданият соҳасида ҳамкорлик» комиссиясининг мажлисида тинч-тотув яшаш ва кескинликни юмшатиш ғояларини пропаганда қилишда санъат, маданият ва маориф арбобларининг

(Давоми 3-бетда).

ОБЛАСТЬ РАЙОНЛАРИДА ПАХТА ТАЙЁРЛАШНИНГ БОРИШИ ТЎҒРИСИДА ШУ ЙИЛ 30 ОКТЯБРГАЧА БЎЛГАН МАЪЛУМОТ

(Халқ хўжалик планига нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — бир кунлик ўсиш, иккинчи стун — мавсум бошидан бери, учинчи стун — шу жумладан машина терими — бир кунлик ўсиш, тўртинчи стун — мавсум бошидан бери.

Оққўрғон	0,69	119,90	0,23	123,65
Юқори Чирчиқ	0,06	113,36	—	115,81
Бекобод	0,54	110,62	0,14	115,69
Бўка	0,62	109,73	0,26	112,44
Пискент	0,49	107,04	0,15	103,34
Чиноз	0,41	104,87	0,53	117,49
Янгийўл	0,46	104,65	0,59	110,09
Ўрта Чирчиқ	0,38	101,69	0,04	102,58
ОБЛАСТЬ БЎЙИЧА	0,50	109,90	0,21	113,73

ЎРТОҚ Л. И. БРЕЖНЕВ НУТҚИ АЛОҲИДА КИТОБЧА ҚИЛИБ ЧИҚАРИЛДИ

Сиёсий адабиёт нашриёти «Адолатли, демократик тинчлик учун, халқларнинг хавфсизлиги ва халқаро ҳамкорлик учун» номли брошюрани нашр этди. Брошюра тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессида 1973 йил 26 октябрда КПСС Марказий Комитети Бош секретари Л. И. Брежнев сўзлаган нутқининг текстидан иборат.

Бу китобча кўп нусхада нашр қилинди.

(ТАСС).

ДЎСТОНА ВАЗИЯТДА

СССР Олий Совети Президуми ва СССР Ҳукумати 29 октябрда Эфиопия императори Хайле Селассие I шарафига зиёфат берди. Олий меҳмон билан ҳамроҳ бўлиб келган кишилар ҳам зиёфатда ҳозир бўлдилар.

Зиёфатда Совет томонидан СССР Олий Совети Президуминing раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг раиси А. Н. Косигин, СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Ташқи ишлар министри А. А. Громико, СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари С. Б. Ниёзбеков, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари В. Э. Димшиц, М. А. Лесечко, В. Н. Новиков, И. Т. Новиков, З. Н. Нуриев, Л. В. Смирнов, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси А. П. Шитиков, СССР министрлари, давлат комитетларининг раислари, бошқа расмий кишилар ҳозир бўлдилар.

Зиёфат чоғида Н. В. Подгорний ва Хайле Селассие I сўзладилар. Уларнинг нутқлари зўр эътибор билан тингланди ва бир неча марта қарсаклар билан кутиб олинди.

Зиёфат дўстона вазиятда ўтди.

(ТАСС).

СОВЕТ-ЭФИОПИЯ МУЗОКАРАЛАРИ

29 октябрда Кремлда СССР Олий Совети Президиумининг раиси Н. В. Подгорний билан Эфиопия императори Хайле Селассие I ўртасида музокаралар бошланди.

Очиқ кўнгиллилик ва ҳамжиҳатлик вазиятида ўтган музокаралар чоғида ҳар икки мамлакат ўртасидаги муносабатлар, шунингдек, ҳар икки томонни қизиқтирувчи муҳим халқаро масалалар муҳокама қилинди.

Музокаралар давом эттирилади.

(ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН КОМСОМОЛИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

30 октябрь куни Тошкентда Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг навбатдаги пленуми бўлиб ўтди.

Пленум КПСС Марказий Комитети ва СССР Министрлар Советининг қишлоқ умумий таълим мактаби иш шароитларини янада яхшилаш тадбирлари тўғрисидаги қарорини бажариш юзасидан республика комсомол ташкилотларининг вазифаларини кўриб чиқди. Ўзбекистон комсомоли Марказий Комитетининг секретари И. Т. Юсупова шу масала тўғрисида доклад қилди.

Ўзбекистон комсомолининг XX съездини 1974 йил февралида ўтказишга қарор қилинди. (ЎзТАГ).

ШОНЛИ САНАГА АТАБ

Пойтахтимиздаги 9-темир-бетон буюмлари заводи коллективи Улуғ Октябрнинг 56 йиллигини муносиб кутиб олиш, ҳал қилувчи йил планларини барвақт зиёдаси билан адо қилиш ниятида зарбдорчасига ишламоқда.

Ўтган тўққиз ойлик маҳсулот реализация қилиш планини ошириб бажарган корхонада айниқса меҳнат унумдорлигини ошириш юзасидан муҳим тадбирлар белгиланяпти. Социалистик мусобақага ойлик якунлар ясалганида ҳам бу муҳим кўрсаткич алоҳида ҳисобга олинади. Тўққиз ой мобайнида бу борадаги топшириқ 116 процентдан ошириб бажарилди.

Пойтахт ва ундан ташқаридаги йирик қурилиш объектларига кўплаб темир-бетон буюмлари етказиб бераётган корхона ишчи-хизматчилари ҳал қилувчи йил программасини бекаму-кўст адо этиш учун интиляптилар. Ўтган ойларда эришилган марралар 1973 йил планининг зиёдаси билан бажарилиши учун яхши замин бўлаолади.

Беш йиллик вахтасида

«ЧИРЧИКХИММАШ» заводининг электр пайвандчиси А. Айметов (чапда) беш йилликнинг ҳал қилувчи йили топшириқларини бекаму-кўст адо этмоқда. Меҳнат зарбдори ўз кунлик нормасини анча зиёдаси билан ошириб бажаряпти. Ўнгдаги суратда — шу корхонанинг турбокомпрессор йиғув цехи.

О. Левак фотоси.

Серқуёш РЕСПУБЛИКАМИЗДА

МАҲСУЛОТ ХОЛОДИЛЬНИКДА САҚЛАНАДИ

☆ САМАРҚАНД. Самарқанд шаҳридаги умумий овқатланиш корхоналари томонидан хўжалик усулида 250 тоннача маҳсулот сақлай оладиган холодильник қурилди. Янги холодильникка Ленинграддан келтирилган мороженоенинг биринчи туркуми элтиб қўйилди. Москвага яна юз тонна пломбир ва эскимо буюртирилди. Холодильникда тез бузиладиган маҳсулотлар — сариғ мой, гўшт ва балиқ ҳам сақланади.

ЯНГИЛИК САМАРАСИ

☆ ТЕРМИЗ. Термиз пахта заводида пахта тозалайдиган «ДВ» маркали янги машиналарни ўрнатиш бошланди. Тошкентдаги «Союзхлопкомаш» заводида тайёрланган бу агрегатларнинг унумдорлиги ҳозирги вақтда ишлаб турган агрегатларга нисбатан бир ярим баравар ортиқ. Технология ускуналарини бир мунча такомиллаштирилган агрегатлар билан алмаштириш корхонага худди шу майдонларда тўқимачилик саноати учун қимматбаҳо хом ашё — тола ишлаб чиқаришни кўпайтириш имконини беради.

АЖОЙИБ ТАДБИР

☆ ТОШКЕНТ. Тошкент тўқимачилик комбинатида биринчи марта «ўсмирлар куни» ўтказилди. Маданият саройи залида икки авлод вакиллари — корхона ветеранлари ҳамда ўз меҳнат фаолиятини эндигина бошлаётган ёшлар учрашишди. Ҳунар-техника билим юртининг, фабрика-завод таълими мактабининг ўқувчилари ҳамда тўқувчилик касбини эгаллаш учун комбинатга келган ёшлар ҳузурида Социалистик Меҳнат Қаҳрамони йигирувчи Б. Жўраева ва Ленин ордени кавалери тўқувчи Л. Казанцева нутқ сўзлади. Улар ёш ишчиларни комбинатнинг шонли оиласига қўшилганликлари билан табриклашди, ёшларга жонажон ватанимизнинг равнақи йўлидаги меҳнатида муваффақиятлар тилашди.

УЛКАН КЎПРИК

☆ ТАХИАТОШ. Энергетиклар шаҳрида орол бўйида энг катта 150 метрли темир бетон кўприк қурилмоқда. Қурувчилар гидротехника гиганти — Тахиатош тўғонининг қурилишига кўрк бўладиган янги автомобиль йўлини келаси йилиёқ фойдаланишга топширишни мўлжалламоқдалар.

АСРЛАР ҚАЪРИГА

☆ НУКУС. Қорақалпоғистон санъат музейининг ходимлари Қават қалъа қўрғонида қазиш ишларини бошлаб юборишди. Олимларнинг фикрича, бу қалъа XII асрда қурилган. Археологлар бу қўрғондан ҳозиргача анчагина қизиқарли топилдиқлар — қурол, уй-рўзғор буюмлари топишди.

(ЎзТАГ).

ПАРТИЯ XXIV СЪЕЗДИ ҚАРОРЛАРИНИ АМАЛГА ОШИРИШ ЮЗАСИДАН КПССНИНГ ХАЛҚАРО ФАОЛИЯТИ

Республикамиз сиёсий маориф шаҳобчаларида 1973-74 ўқув йилининг бошланишига саноқли кунлар қолди. Янги ўқув йилининг ўзига хос хусусияти шундаки, унинг дастлабки машғулотларида КПСС Марказий Комитети апрель (1973 йил) Пленуми материаллари ўрганилади.

Маълумки, 1973 йил 26-27 апрелда бўлиб ўтган КПСС Марказий Комитетининг Пленуми партия XXIV съезди қарорларини амалга ошириш юзасидан КПСС Марказий Комитетининг халқаро фаолияти тўғрисида ўртоқ Л. И. Брежневнинг докладини тинглади ва муҳокама қилди. Пленум бутун дунёда мустаҳкам тинчлик ҳамда коммунизм қураётган совет халқи учун ишончли хавфсизликни таъминлаш соҳасида партия Марказий Комитетининг Сиёсий Бюроси амалга ошириб келаётган ишларни тўла ва батамом маъқуллади. Ана шу вазифаларни ҳал этишда ўртоқ Л. И. Брежнев шахсан катта ҳисса қўшаётганлигини таъкидлаб ўтди. Ўртоқ Л. И. Брежнев докладида ҳозирги халқаро аҳвол ҳар томонлама таҳлил этилди, КПССнинг халқаро фаолияти соҳасидаги муҳим вазифалар илгари сурилди. Апрель Пленуми партия XXIV съезди қарорларини амалга оширишнинг бундан кейинги йўл-йўриқларини ҳам белгилаб берди.

Партия ва комсомол сиёсий маорифи системасининг барча бўғинларида дастлабки машғулотларда КПСС Марказий Комитети апрель Пленуми материалларини мукаммал ўрганиш тавсия этилмоқда. Бошланғич сиёсий мактабларда ҳамда марксизм-ленинизм асослари мактабларида икки, назарий семинарларда бир машғулотни шу темага бағишлаш мақсадга мувофиқдир. Қуйида Ўзбекистон КП Тошкент область комитети сиёсий маориф уйининг методик Совети пропагандист ва тингловчиларга ёрдам тариқасида мазкур темани ўрганиш юзасидан маслаҳатлар беради.

Машғулотларни қуйидаги тахминий план асосида ташкил этиш тавсия этилади:

БИРИНЧИ МАШҒУЛОТ

Тема: «ПАРТИЯ XXIV СЪЕЗДИ ИШЛАБ ЧИҚҚАН КПСС ТАШҚИ СИЁСИЙ ЙЎЛИНИНГ СИНФИЙ, ИНТЕРНАЦИОНАЛ ХУСУСИЯТИ».

Бу темани қуйидаги масалалар бўйича қараб чиқиш мақсадга мувофиқдир:

1. Совет ташқи сиёсатининг илмий асослари.

2. Совет Иттифоқи — халқларнинг тинчлик, миллий мустақиллик ва социализм учун курашида ишончли таянч.

3. Социал тузуми турлича бўлган давлатларнинг ленинча тинч-тотув яшаш принциплари.

Совет халқи Коммунистик партия раҳбарлигида КПСС XXIV съездидан кейин коммунистик қурилишда, социалистик Ватанимизнинг иқтисодий ва мудофаа қудратини, унинг халқаро позицияларини мустаҳкамлашда янгидан-янги ютуқларни қўлга киритмоқда. Мамлакатимизнинг бутун жаҳон тараққиётининг боришига кўрсатаётган таъсири ўсди. КПСС, Совет давлатининг халқаро майдондаги фаолиятининг муваффақиятлари манбаи марксизм-ленинизмнинг ижодий руҳига садоқатида, халқаро сиёсатда синфий, революцион йўлни изчиллик билан амалга ошириб келаётганлигидадир. Бу йўлнинг принципиал асосларини улуғ Ленин ишлаб чиққан эди. Шуни назарда тутиб, КПСС ленинча ташқи сиёсий йўлининг асосий хусусиятларини таҳлил этиш мақсадга мувофиқдир.

КПСС ва Совет давлати ленинча ташқи сиёсий йўлининг синфийлиги, унинг тинчликсеварлик характери ва бошқа муҳим хусусиятлари энг аввало социалистик ижтимоий тузумнинг ўз моҳияти, унинг ички сиёсат билан чамбарчас боғлиқлигида кўринади. «Ташқи сиёсатни ички сиёсатдан ажратиб қўйишдан кўра хато ва зарарли ғоя йўқ», — деб кўрсатиб ўтган эди Ленин (АТТ, 32-том, 335-бет).

Ички ва халқаро сиёсатнинг чуқур диалектик ўзаро алоқадорлиги партиямиз фаолиятида аниқ акс этмоқда. КПСС XXIV съездида илгари сурилган ва ҳозирги пайтда изчиллик билан амалга оширилиб келаётган халқаро муносабатларни соғломлаштириш ва ривожлантиришнинг, тинчликни мустаҳкамлашнинг аниқ, реалистик Программаси СССРда коммунистик қурилишнинг умумий вазифалари билан чамбарчас боғлангандир. Бу Программа ташқи сиёсий вазиятни маркча-ленинча таҳлил этишга, ривожланган социалистик жамият қуриш натижасида мамлакатимизда беқиёс даражада ўсган ички имкониятларга таянади.

КПСС ташқи сиёсатининг ажралмас хусусиятларидан бири унинг чуқур ва изчил интернационализмидир. Чунки, совет халқининг манфаатлари бутун дунё мамлакатлари ишчилар синфи, меҳнаткашлар оммасининг туб манфаатларига мос бўлиб тушгандир. Бизнинг сиёсатимиз жаҳондаги барча революцион, тараққийпарвар кучлар билан бирдамлик руҳида суғорилган, бу сиёсат халқаро майдонда синфий курашнинг таъсирчан факторларидан бири бўлиб қолди.

Партиямиз социалистик ҳамдўстлик қудратини янада мустаҳкамлашга ҳар томонлама ёрдам беришни ўзининг энг муҳим интернационал бурчи деб ҳисоблаб келди ҳамда бундан буён ҳам шундай деб ҳисоблай беради. Партия ташқи сиёсатининг синфийлик характери бу соҳада ҳам ўз ифодасини топмоқда.

Жаҳон социализми позицияларини мустаҳкамлаш КПСС ташқи сиёсий фаолиятининг энг муҳим йўналишларидан бири эканлигини таъкидлаш билан бирга, шуни ҳам кўрсатиб ўтиш керакки, Ленин партияси ҳозирги замоннинг уч асосий революцион кучи: жаҳон социализм системаси, халқаро ишчилар ҳаракати ва халқларнинг миллий-озодлик курашининг улуғ иттифоқини янада мустаҳкамлаш ва чуқурлаштиришга қаратилган йўлни изчил ўтказиб келмоқда.

Империализм ва реакцияга қарши курашдаги янги муваффақиятлар ҳал қилувчи даражада революцион кучларнинг биргаликдаги ҳаракатига, энг аввало, уларнинг авангарди — жаҳон коммунистик ҳаракатининг бирлигига, боғлиқ. Партиямиз революцион сафлар бирлигига ва жипслигига путур етказишга уринаётган ўнг ва «сўл» ревизионистларга, Пекин раҳбарларига қарши изчил ва принципиал кураш олиб бормоқда. «Совет Иттифоқи Коммунистик партияси ўз интернационал бурчини яхши англаб, — дейилади КПСС Марказий Комитетининг съездга Ҳисобот докладида. — Халқаро ишларда бутун жаҳон антиимпериалистик курашини янада активлаштиришга, унинг барча иштирокчиларининг жанговар бирлигини мустаҳкамлашга ёрдам берадиган йўлни бундан буён ҳам амалга ошираверади». Марказий Комитетнинг апрель Пленуми Тинчлик программасини амалга ошириш соҳасида КПСС ва Совет давлатининг фаолияти билан маркча-ленинча партиялар ва оммавий-ижтимоий ҳаракат бирдам эканлигини зўр қониқиш билан таъкидлаб ўтди.

Партиямизнинг халқаро майдондаги изчил интернационал йўли, агрессив империалистик кучлар хатти-ҳаракатларини фош этиш ҳамда унга йўл қўймаслик етук халқаро проблемаларни тинч йўл билан ҳал этиш, нормал муносабатларда бўлиш, вазият тақазо этган ерда эса бошқа социал системадаги давлатлар билан алоқани яхшилашга қаратилган йўлга боғлаб олиб борилмоқда. Тинч-тотув яшаш халқаро майдонда синфий курашнинг ўзига хос шаклидир. Ленинча социалистик революция назарияси тинч-тотув яшаш сиёсатининг негизи ҳисобланади. Октябрь революциясидан илгариёқ Ленин кўрсатиб ўтганидек, капитализмнинг социализм билан алмашинуви бирданига содир бўладиган воқеа эмас, балки бу жараён бутун бир тарихий даврни ўз ичига олади, ана шу давр мобайнида турли ижтимоий-иқтисодий тузумдаги давлатлар ёнма-ён яшаб борадилар.

Тинч-тотув яшаш принципи ҳозирги вақтда халқаро тараққиётнинг реал кучига айланди. Партия XXIV съездининг бу хулосаси жуда катта назарий ва амалий аҳамиятга эга. Съезд ана шу хулосага асосланиб туриб, тинчликни таъминлаш ва халқаро хавфсизликни мустаҳкамлашнинг кенг программасини илгари сурди. У Совет Тинчлик программаси номи билан машҳур бўлиб қолди. Совет Тинчлик программаси — ҳозирги босқичда ижтимоий тузуми турлича бўлган давлатлар билан тинч-тотув яшаш ленинча сиёсатининг бирмунча тўла ифодасидир.

Бироқ, бундан социализм ва капитализм ўртасидаги тарихий зиддият барҳам топди, деган хулоса келиб чиқмайди. Аксинча, социализм ва капитализм ўртасидаги кураш, айниқса мафкуравий кураш тинмай ўсиб бораверади. «КПСС шунга асосланиб иш олиб борди ва бормоқдаки, — деди ўртоқ Л. И. Брежнев СССР ташкил этилганлигининг 50 йиллиги тўғрисидаги докладида. — Экономика, сиёсат ва, албатта, идеология соҳасида икки системанинг — капиталистик система билан социалистик системанинг синфий кураши давом этаверади. Бошқача бўлиши ҳам мумкин эмас, чунки социализм билан капитализмнинг дунёқараши ва синфий мақсадлари бир-бирига қарама-қарши ва муросасиздир. Лекин биз тарихан муқаррар бўлган бундай кураш уруш хавфини, хатарли можароларни, контроль қилиб бўлмайдиган қуролланиш пойгасини туғдирмайдиган йўлга тушиб олиши учун ҳаракат қилаверамиз. Бунга эришиш бутун дунёда тинчлик ишининг жуда катта ютуғи бўлади, барча халқлар, барча давлатлар манфаати учун жуда катта ютуқ бўлади».

Тема: «КПССНИНГ ЖАҲОН СОЦИАЛИЗМИ ПОЗИЦИЯЛАРИНИ МУСТАҲКАМЛАШ, СОЦИАЛИСТИК МАМЛАКАТЛАР БИЛАН ҲАР ТОМОНЛАМА ҲАМКОРЛИКНИ РИВОЖЛАНТИРИШ СОҲАСИДАГИ ФАОЛИЯТИ».

СИЁСИЙ ЎҚУВ ПРОПАГАНДИСТЛАРИ ВА ТИНГЛОВЧИЛАРИГА МЕТОДИК ЁРДАМ

Бу темани қуйидаги қисмларга бўлиб, қараб чиқиш мумкин:

1. Жаҳон социалистик системаси — ижтимоий тараққиётни тезлаштирувчи қудратли куч.

2. Социалистик иқтисодий интеграция ва унинг объектив зарурлиги.

3. Социалистик иқтисодий интеграциянинг Комплекс программаси — социалистик мамлакатлар иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлигида сифат жиҳатидан янги босқич.

4. Социалистик ҳамдўстлик мамлакатларининг иқтисодий тараққиёти ва халқаро обрўсининг ўсиб бориши.

КПСС Марказий Комитети ва Совет ҳукумати партия XXIV съезди қарорларидан келиб чиқиб, ўз ташқи сиёсий фаолиятида энг асосий эътиборни жаҳон социалистик системасини янада мустаҳкамлаш ва ривожлантиришга қаратмоқда.

Ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС XXIV съездида бундай деди: «Жаҳон социализм системаси янги жамиятни биргаликда қураётган ва ҳимоя қилаётган, тажриба ва билимлари билан бир-бирини бойитаётган халқларнинг аҳил оиласи бўлишини, иноқ ва мустаҳкам оила бўлишини, эркин халқларнинг келгусида жаҳон миқёсидаги биродарлигининг тимсоли тариқасида ер юзидаги одамлар кўз олдида намоён бўлишини истаймиз».

Ўшандан буён ўтган вақт ичида рўй берган воқеалар ҳозирги замоннинг энг революцион кучи — жаҳон социализм системасининг ривожланиши, унинг жаҳон майдонидаги роли ҳақида съездда қилинган анализ нақадар тўғрилигини исботлади. Социалистик ижтимоий ва давлат тузуми ўзининг буюк ҳаётбахш кучини кўрсатди. Пропагандист маркча-ленинча партиялар ҳамкорлигининг чуқурлашиб бораётганлигини, социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ташқи сиёсий фаолияти муваффақиятли равишда координация қилинаётганлиги, Ўзаро Иқтисодий Ёрдам Кенгаши доирасида иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорликнинг такомиллашаётганлиги ва мустаҳкамланаётганлигини, социалистик иқтисодий интеграциянинг Комплекс программаси муваффақиятли амалга оширилаётганлигини мисоллар асосида атрофлича тушунтириб бериши керак.

КПСС, қардош партияларнинг биргаликдаги куч-ғайратлари туфайли социалистик давлатларнинг қудрати ўсмоқда, бирлиги мустаҳкамланмоқда, уларнинг ташқи сиёсий фаолиятини координациялашда янги муваффақиятларга эришилди. Ўртоқ Л. И. Брежнев Марказий Комитетнинг апрель Пленумидаги ўз докладида кўрсатиб ўтганидек, бизнинг партиямизнинг қардош мамлакатлар қудрати ва бирлигини мустаҳкамлаш, ташқи сиёсатда ҳамфикр бўлиб иш кўришга қаратилган изчил йўли халқаро майдонда рўй бераётган ижобий ўзгаришларда ҳал қилувчи роль ўйнамоқда.

Вьетнам халқининг тарихий ғалабаси бу соҳадаги энг катта воқеа бўлди. Вьетнам халқининг эрк ва мустақилликка бўлган иродаси, социалистик мамлакатлар бирдамлигининг қудратли кучи, жаҳон коммунистик ҳаракатининг актив фаолияти туфайли Вьетнамга қарши олиб борилган империалистик агрессия тўхтатилди. Ўз интернационал бурчига содиқ бўлган Совет Иттифоқи Вьетнам халқига ҳар томонлама ёрдам кўрсатди.

Қардош мамлакатлар ташқи сиёсий соҳада биргаликда иш кўриши натижасида Германия Демократик Республикаси сиёсий қамалдан қутилди. Эндиликда ГДРни жуда кўп давлат таниди. У ГФР билан бир қаторда Бирлашган Миллатлар Ташкилотига аъзоликка қабул қилинди. Ғарбий ярим шардаги биринчи социалистик давлат — революцион Кубанинг халқаро аҳволи мустаҳкамланди.

Социалистик ҳамдўстликнинг ҳамма мамлакатлари янги жамият қурилишида тарихий муваффақиятларни қўлга киритдилар.

Апрель Пленуми Ўзаро Иқтисодий ёрдам Кенгашига аъзо бўлган давлатлар ўртасидаги ҳамкорликни такомиллаштириш ҳозирги вақтда алоҳида аҳамият касб этаётганлигини таъкидлаб ўтди. 1971 йил июль ойида бўлиб ўтган Ўзаро Иқтисодий ёрдам Кенгашининг XXV сессиясида социалистик иқтисодий интеграциянинг Комплекс программаси қабул қилинди. Бу программа иқтисодий сиёсат, планлаштириш, экономика, фан, техника, молия ва валюта муносабатлари соҳасидаги ҳамкорликнинг ҳамма шаклларини ўз ичига олади.

Кейинги йилларда Ўзаро Иқтисодий ёрдам Кенгаши аъзолари сони ортди. 1962 йилда Монголия Халқ Республикаси, 1972 йилда эса Куба республикаси Кенгашга аъзо қилиб олинди. Ўзаро Иқтисодий ёрдам Кенгаши аъзолари бўлган мамлакатларнинг Югославия Социалистик Федератив Республикаси билан кўп томонлама ҳамкорлиги чуқурлашиб бормоқда. Кенгаш сессияларида кузатувчи сифатида Вьетнам Демократик Республикаси ва Корея Халқ Демократик Республикаси вакиллари қатнашмоқдалар.

Шу йилнинг 5-8 июлида Прагада бўлиб ўтган Ўзаро Иқтисодий ёрдам Кенгашининг XXVII сессиясида социалистик ҳамдўстлик мамлакатлари ривожланишида қўлга киритаётган муваффақиятлар ўзининг янги ифодасини топди. Сессия тўғрисидаги қўшма ахборотда келтирилган маълумотлар социалистик мамлакатлар юксак суръатларда ривожланиб бораётганлигидан далолат бериб турибди. Масалан, 1972 йилда Кенгаш аъзолари бўлган мамлакатлар бўйича миллий даромад 1970 йилдагига нисбатан 11,6 процент ўсган. Кейинги икки йил ичида Кенгаш мамлакатларида саноат ишлаб чиқаришнинг ўсиши 15 процентдан ортиқроқ бўлди. Айни вақтда ривожланган капиталистик давлатларда эса бу кўрсаткич 8,8 процентни ташкил этди.

Социализм позициялари ҳозирги вақтда ҳар қачонгидан кўра мустаҳкамдир. Қардош марксчи-ленинчи партиялар ҳозирги шароитда социализм мамлакатларини жипслаштириш, уларнинг ҳамкорлигини чуқурлаштириш ва кенгайтириш ғоят муҳим аҳамиятга эга, деган фикрга асосланиб иш кўрмоқдалар.

КПСС Марказий Комитетининг апрель Пленуми таъкидлаб ўтганидек, Хитой Халқ Республикаси раҳбарларининг социалистик мамлакатлар ва жаҳон коммунистик ҳаракати жипслигига қарши, тинчликсевар давлатлар ва халқлар хавфсизлигига қарши олиб бораётган ашаддий кураши, Пекиннинг Советларга қарши йўли тинчлик ва халқаро социализм ишига катта путур етказмоқда. Бизнинг партиямиз маоизмга қаттиқ зарба бериш, Пекин раҳбарларининг, Ленинга қарши шовинистик йўлини фош этиш билан бирга СССР ва ХХР ўртасидаги муносабатларнинг нормаллашуви тарафдори бўлиб чиқмоқда. Апрель Пленуми партиямиз КПСС XXIV съезди Хитой билан муносабатларимиз соҳасида белгилаб берган йўлни бундан буён ҳам давом эттиришга қатъий турганлигини яна бир бор маълум қилди.

(Давоми бор)

Пойтахтимиздаги ирригация трестининг механизация бошқармасида Виктор Поповни ҳамма яхши билади. Йигирма беш йилдан буён у ҳилма-хил операцияларни бажаришда қатнашиб, катта тажриба орттирди. Ўз касбининг устаси ҳозир нормасини 120 процентдан ошириб бажармоқда. Суратда: В. Попов иш устида.

Л. Глауберзон фотоси.

БАЙРОҚДОР КОЛЛЕКТИВ

Янгийўл экспериментал колбаса-сут бирлашмаси республикамиз озиқ-овқат саноатининг илғор корхоналаридан ҳисобланади. Унинг меҳнатсевар ва ишчан коллективи давлат планларини доим ортиғи билан адо этмоқда, — зиммага олган социалистик мажбуриятларини шараф билан бажармоқда. Илғор корхона ишчи-хизматчилари Янгийўл шаҳар саноат корхоналари коллективлари ўртасида тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йили топшириқларини барвақт бажариш юзасидан бораётган социалистик мусобақада ҳам кўпинча мукофотли ўринларни эгалламоқда. Шу йилнинг учинчи кварталидаги самарали меҳнати учун корхона коллективига шаҳар партия комитети ва шаҳар ижроия комитетининг кўчма Қизил байроғи берилди.

Ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчилар қўлга киритилган бу ютуқни янада мустаҳкамлаш ва хўжалик йилини ўз фаолиятларининг барча кўрсаткичлари бўйича юксак натижалар билан якунлашга астойдил ҳаракат қилмоқдалар. Шунинг учун ҳам октябрь ойида анча самарали ишлашди. Ўн ойлик маҳсулот реализация қилиш планини муддатидан илгари 20 октябрдаёқ шараф билан бажарганликлари ҳақида рапорт бердилар.

Ишлаб чиқаришнинг бошқа техник-иқтисодий кўрсаткичлари ҳам дуруст бўлди. Шу йилнинг ўтган даври мобайнида белгиланганидан ташқари 160 минг сўмликдан кўпроқ фойда олинди. Ишлаб чиқаришнинг рентабеллилиги 17,5 процентни ташкил этди. Бу пландагига қараганда уч процентдан зиёд кўпдир. Меҳнат унумдорлиги эса 106 процентни ташкил этиб, ўтган йилнинг шу давридагига нисбатан 10 процент ошди.

Коллектив қатор озиқ-овқат маҳсулотлари сифатини кескин яхшилашга эришди. Бу соҳада олиб борилган ижодий изланишлар туфайли коллектив қўлидан чиқаётган олтита маҳсулотга Сифат белгиси берилди.

Корхона ишчи-хизматчилари орасида нормани доим ортиғи билан бажариб, меҳнатда касбдошларига ўрнак бўлаётган ҳамда бирлашма шон-шуҳратини оширишга муносиб ҳисса қўшаётган кишилар сафи кенгайиб бормоқда. Тўра Нурматов, Николай Тришчев, Ножия Мустафоева, Евдокия Вербянкова ўртоқлар шулар жумласидандир. Улар шу кунларда келгуси йил ҳисобига маҳсулот беришаяпти.

Коллектив ўз имкониятларини ҳисоблаб чиқиб, зиммасига оширилган мажбурият олди. Ишчи-хизматчилар йиллик ишлаб чиқариш планини 5 декабргача бажаришга аҳд қилдилар. Эндиликда эса ана шу ваъданинг тўла уддасидан чиқиш учун суръатга-суръат қўшиб ишламоқдалар.

ТИНЧЛИК-ПЛАНЕТА ХАЛҚЛАРИНИНГ ҲОХИШ-ИРОДАСИ

(Боши 1-бетда).

роли тўғрисидаги, маданий ҳамкорликни кучайтириш ҳақидаги, янги авлодларни чинакам гуманизм ва халқлар дўстлиги руҳида тарбиялаш учун мактабнинг масъулияти ҳақидаги ва бошқа кўпгина масалалар муҳокама қилинди.

Нотиқлар янги уруш хавфига қарши чиқаётган рассомлар, ёзувчилар, артистлар, кинематографиячилар, музикачиларнинг куч-ғайратларини бирлаштирадиган халқаро ташкилот тузишни таклиф қилдилар.

Комиссия мажлисида мустаҳкам тинчлик ва халқлар дўстлиги учун кураш шиори остида театр, кино, музикага бағишланган жаҳон фестивалларини ташкил қилиш, тасвирий санъатнинг жаҳон виставкасини ўтказиш тўғрисида гапирилди.

«Иқтисодий ва илмий-техникавий ҳамкорлик» комиссиясининг мажлисида халқаро алоқаларнинг муҳим жиҳатлари тўғрисидаги батафсил мунозара давом эттирилди.

Паво Лип Онен (Финляндия) халқаро меҳнат тақсимоти проблемасиқ ҳусусидаги ўз фикрини баён этиб берди, капиталистик ва социалистик мамлакатлар ҳамкорлиги ўзаро манфаатли эканлигини таъкидлаб ўтди. У Финляндия билан Совет Иттифоқи, ўзаро иқтисодий ёрдам кенгашига аъзо бўлган бошқа мамлакатлар ўртасида самарали равишда ривожланиб бораётган иқтисодий ва илмий-техникавий алоқаларни бунга мисол қилиб кўрсатди.

Аргентина вакили Адольфо Лертора барча мамлакатларнинг ҳукуматларини халқаро ҳамкорликка, илмий, техникавий, адабиёт ва информацияни айирбошлашга кўмаклашишга чақирди. Халқаро ишчилар ҳаракати институтининг директори Т. Т. Тимофеев (СССР) ахборотида ҳам шу фикр ўз ифодасини топди.

«Социал проблемалар ва инсон ҳуқуқлари» комиссиясининг мажлисларида социал тараққиёт учун, инсоннинг демократик ҳуқуқлари учун, ирқий камситишнинг ҳамма формаларига қарши, одамларнинг иқтисодий, сиёсий, юридик соҳалардаги тенгсизлигига қарши, хотин-қизларни камситишга қарши қаратилган халқаро деклорациялар ва пактлар бажарилиши учун курашнинг энг муҳим вазифаларини муҳокама қилишни давом эттирди.

Гвинея—Бисау вакиласи А. Кабрал Португалия мустамлакачилари бу мамлакатдаги тинч аҳолини қириб ташлаётганлиги тўғрисида қаҳр-ғазаб билан гапирди. У Португалия мустамлакачиларини, Жанубий Африка ирқчиларининг, Исроил сионистларининг жиноятларини текширувчи халқаро комиссия тузишни таклиф қилди.

«Ҳукуматлараро ва ҳукуматлар қарамоғида бўлган ташкилотларнинг ҳамкорлиги» комиссиясининг навбатдаги мажлисини очиш чоғида шу комиссия раиси, халқаро тинчлик федералистлари уюшмасининг президенти Кнуд Нильсен бу комиссия иши конструктив тусда ўтаётганлигини таъкидлади.

Делегатлар тинчлик ва миллий мустақиллик учун курашда ҳукуматлар қарамоғида бўлмаган турли ташкилотларнинг куч-ғайратларини бирлаштириш учун координация органи тузишни таклиф этдилар.

Чилига доир комиссия мажлисининг қатнашчилари Чили ватанпарварларини қўллаб-қувватлаш учун ўз мамлакатларининг жамоатчилиги нималар қилаётганлигини гапириб берди. Конгресс делегатлари Чилидаги исёнчиларни жиловлаб қўйиш ва бу мамлакатда демократияни қайта тиклаш тўғрисида таклифлар киритишди. Хайме Эскобар (Колумбия), Чили билан бирдамлик ҳаракатини мустаҳкамлашга чақириб, ягона халқаро координация комитети тузиш кераклигини айтди. Жаҳон демократик ёшлар федерациясининг вакили Роберто Вьецци шуни айтдики, турли мамлакатларда жаҳон демократик ёшлар федерациясининг ташаббусига биноан Чили демократларини қўллаб-қувватловчи ҳужжат остига имзо тўпланмоқда, маблағ йиғиш ташкил этилди. Бу халқаро ташкилот 4 ноябрда бошлаш мўлжалланаётган Чили билан бирдамлик ойлигида кенг миқёсда қатнашишни мўлжаллаб турибди. Халқаро Демократик хотин-қизлар федерациясининг вакиласи Фанни Эделнинг айтишича, Луис Корваланнинг ва Чилидаги бошқа сиёсий маҳбусларнинг жонини сақлаб қолишни талаб қилувчи хитобнома остига бутун дунё хотин-қизларининг имзосини тўплашга қарор берилган.

29 октябрда конгресснинг комиссияларида ҳужжатларнинг лойиҳаларини ишлаб чиқувчи таҳрир комитетлари иш бошладилар.

(ТАСС).

СЎНГГИ ЙЎЛГА

СЕМЁН МИХАЙЛОВИЧ БУДЁННИЙНИ ДАФН ЭТИШ МАРОСИМИ

30 октябрда совет халқи, қуролли кучларнинг жангчилари граждан уруши ва улуғ Ватан урушининг шонли қаҳрамони, Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашнинг актив қатнашчиси, Совет қуролли кучларининг таниқли бунёдкорларидан бири, уч марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони Семён Михайлович Будённийни сўнгги йўлга узатиб қолишди.

Марҳум маршалнинг жасади солинган тобут ўрнатилган Союзлар уйининг колонналли залига кечаги сингари бугун ҳам минг-минглаб меҳнаткашлар, жангчилар келдилар.

Залда РСФСР Олий Совети Президиуми, Россия Федерацияси Министрлар Советидан, С. М. Будённийнинг юрти — Ростов областидан қўйилган кўпдан-кўп гулчамбарлар бор. Семён Михайловичнинг жанговар дўстлари ва сафдошларидан, Ленинград ва Кронштадтнинг ҳарбий денгизчиларидан, Қора денгизчилардан, СССР ДОСААФи Марказий Комитетидан, министрликлар, давлат комитетлари, корхоналар, жамоат ташкилотларидан гулчамбарлар қўйилган.

Мотам музикасининг оҳанглари тўхтовсиз чалиниб турибди. Халқ қаҳрамонининг тобути ёнидаги фахрий қоровул ҳар уч минутда ўзгариб турибди. СССР Мудофаа министрининг биринчи ўринбосари армия генерали В. Г. Куликов, СССР Мудофаа министрининг ўринбосарлари армия генерали В. Ф. Толубко, армия генерали И. Г. Павловский, авиация бош маршали П. С. Кутахов, армия генерали С. К. Куркоткин, армия генерали А. Н. Комаровский, генерал-полковник-инженер Н. Н. Алексеев, генерал-полковник А. Т. Алтунин, шунингдек Совет Иттифоқи маршаллари И. Х. Баграмян, П. К. Кошевой фахрий қоровулликда турдилар.

Семён Михайлович Будённий умрининг охирига қадар Совет Армияси кадрлари составида, сарчашмаларида ўзи турган, яратиш ва мустаҳкамлашга ҳамма куч-қувватларини сарфлаган армия кадрлари составида бўлди.

СССР Олий Совети Президиуми раисининг ўринбосари С. Б. Ниёзбеков, СССР Министрлар Совети раисининг ўринбосарлари М. А. Лесечко, И. Т. Новиков, СССР Олий Совети Иттифоқ Советининг раиси А. П. Шитиков, СССР министрлари, давлат комитетларининг раислари, партия ва совет арбоблари фахрий мотам вахтасида турдилар.

Шонли маршалга сўнгги ҳурматларини бажо келтиргани қўйидаги социалистик мамлакатларнинг ҳарбий делегациялари: Болгария халқ мудофаа министри ўринбосари генерал-лейтенант М. Асенов бошчилигидаги, Венгрия мудофаа министри ўринбосари генерал-майор И. Калози бошчилигидаги, ГДР миллий мудофаа министри ўринбосари, миллий халқ армияси бош сиёсий бошқармасининг бошлиғи адмирал В. Фернер бошчилигидаги делегациялари, Польша қўшинининг ПХР миллий мудофаа министрининг ўринбосари броня генерали Ю. Урбанович бошчилигидаги делегацияси, Руминиянинг миллий мудофаа министри ўринбосари генерал-полковник С. Цирке бошчилигидаги ҳарбий делегацияси, Чехословакия миллий мудофаа министри ўринбосари генерал-полковник В. Вало бошчилигидаги ҳарбий делегацияси, Вьетнам Халқ Армиясининг делегацияси келди.

Тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессининг кўпгина делегатлари, шунингдек СССРдаги бир қанча дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари шонли совет саркардаси билан видолашгани келди.

...Соат 13. Дафн этишни ташкил қилиш ҳукумат комиссиясининг аъзолари А. А. Гречко, А. П. Кириленко, И. В. Капитонов, М. Я. Яснов, Л. В. Смирнов, П. Ф. Батицкий, А. А. Епишев, Л. И. Греков, М. С. Смиртюков, К. Ф. Селютин С. М. Будённий тобути ёнида фахрий қоровулликда турадилар.

Колонналли залга кириш тўхтатилади. С. М. Будённийнинг қариндош-уруғлари ва ёр-биродарлари тобут ёнида қоладилар. Сўнгги видолашув дақиқалари.

Мотам маршининг садолари остида С. М. Будённий жасади солинган тобут колонналли залдан олиб чиқилиб, артиллерия лафетига ўрнатилади. Мотам кортежи Маркс проспекти, Октябрнинг 50 йиллиги майдони орқали Қизил майдон сари оҳиста йўналади. С. М. Будённий тобути кетида унинг қавму-қариндошлари ва ёру-биродарлари, С. М. Будённийни дафн этишни ташкил қилиш ҳукумат комиссиясининг аъзолари, Совет Иттифоқи маршаллари ва қўшин турларининг маршаллари, генераллар ва адмираллар, партия ва давлат арбоблари бормоқдалар.

Тобут олдида кўпдан-кўп гулчамбарлар. Қирмизи ёстиқларда Совет Иттифоқи Қаҳрамонининг учта олтин юлдузи, Ленин орденлари, Қизил Байроқ орденлари, биринчи даражали Суворов ордени, бир қанча чет давлатларнинг орденлари ва медаллари, саркардага берилган бошқа мукофотлар кўтариб борилмоқда.

...Қизил майдон. Меҳнаткашларнинг вакиллари уни лиммолим тўлдиришган. Мотам лентлари тақилган жанговар байроқларини энгаштирган ҳарбий қисмлар текис саф тортиб туришибди.

Минбарларга одам тўлган. Тинчликсевар кучлар жаҳон конгрессининг қатнашчилари, дипломатия корпусининг аъзолари ҳозир бўлганлар.

Соат 14. мотам намойиши мавзолейга етди. Тобут лафетдан олиниб, супага қўйилади.

Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, А. А. Гречко, А. А. Громико, А. П. Кириленко, А. Н. Косигин, К. Т. Мазуров, А. Я. Пельше, Н. В. Подгорний, Д. С. Полянский М. А. Суслов, А. Н. Шелепин, П. Н. Демичев, Б. Н. Пономарев, М. С. Соломенцев, Д. Ф. Устинов, В. И. Долгих, И. В. Капитонов, К. Ф. Катушев ўртоқлар, совет саркардалари мавзолей минбарида туриптилар.

Семён Михайлович Будённий хотирасига бағишланган мотам митинги бошланади.

Митингни КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюросининг аъзоси, СССР Мудофаа министри, Совет Иттифоқи маршали А. А. Гречко очади.

Азиз ўртоқлар!

Бугун Коммунистик партия, халқимиз, Совет Армияси ва Ҳарбий Денгиз Флотининг жангчилари граждан ва улуғ Ватан урушининг шуҳратли қаҳрамони, қуролли кучларимизнинг таниқли қурувчиларидан бири, КПСС Марказий Комитети аъзолигига кандидат, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси, уч марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони, Совет Иттифоқи маршали Семён Михайлович Будённий билан чуқур қайғу туйғусига тўлиб-тошган ҳолда видолашмоқда. Ажойиб коммунист, оташин ватанпарвар, атоқли совет саркардасининг юраги уришдан тўхтади.

Халқнинг энг камбағал қатламлари орасидан чиққан Семён Михайлович Будённий эрксиз меҳнат оғирлигини эрта тортди, ҳуқуқсизлик ва синфий зулм дунёсига нисбатан унда кучли нафрат туғилди. Октябрь революцияси ғалаба қозонган пайтда икки уруш алангасидан ўтган ва Георгий орденининг тўла кавалери бўлиб қолган Семён Михайлович ҳеч иккиланмай революциянинг музаффар байроғи остига ўтди. У Совет ҳокимиятини ўрнатиш ва мустаҳкамлашда актив қатнашди, 1919 йил мартида Коммунистик партия аъзолигига киради ва умрининг охирги кунигача унинг содиқ фарзанди ва актив жангчиси, Ленин ғояларига чексиз садоқатли киши бўлиб қолади.

Партия Марказий Комитетининг ва шахсан В. И. Лениннинг кўрсатмасига мувофиқ ташкил этилган биринчи отлиқ армия Семён Михайлович қўмондонлигида буюк ғалабаларга эришди ва ўз байроқларини сўнмас шуҳратга қоплади.

Бошқа кўп кишилар каби мен ҳам афсонавий биринчи отлиқ армия сафларида хизмат қилишга мушарраф бўлганман. Бу — одатдаги хизматга ўхшамас эди. Бу — ҳаммамиз учун чинакам жанговар академия эди. Шу академиядан кўпгина таниқли совет ҳарбий бошлиқлари етишиб чиқди. Семён Михайлович Будённий қизил аскарлар оммасининг талантли ташкилотчиси, иродали, жасур, жангда бениҳоя довюрак командир, ўз аскарларининг дилини яхши биладиган сезгир киши эди. У хотирамизда абадий шундай бўлиб сақланиб қолади.

Граждан уруши тамом бўлгач Семён Михайлович армиямиздаги турли юксак лавозимларда — командармдан мудофаа халқ комиссарининг биринчи ўринбосаригача бўлган лавозимларда ишлаб, Совет давлатининг мудофаа қобилиятини мустаҳкамлаш ишига катта ҳисса қўшди. Улуғ Ватан уруши даврида Совет Иттифоқи маршали Будённий Олий Бош қўмондон қароргоҳининг аъзоси бўлиб, Москвани мудофаа қилишда қатнашди, жанубий-ғарбий ва шимолий Кавказ йўналишларидаги қўшинларга қўмондонлик қилди, бир қанча фронтларнинг қўмондони бўлди. Шу қийин вақтда у ўзининг бутун ақл-идроки, куч-ғайрати ва бой жанговар тажрибасини душман устидан ғалаба қозониш ишига сарфлайди.

Семён Михайлович қайси лавозимда бўлмасин, доимо партиявий ва ҳарбий бурчни бажариш намунаси бўлди, 1934 йилдан бошлаб Семён Михайлович КПСС Марказий Комитети составига сайланиб келди. 1920 йилдан бошлаб умрининг охирги кунигача давлат ҳокимияти олий органининг халқ депутати, 1938 йилдан бери СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси бўлиб келди.

Коммунистик партия билан Совет давлати Семён Михайлович Будённийнинг хизматларини юксак баҳоладилар. У уч марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, кўпгина орденлар ва медаллар билан мукофотланди.

Афсонавий халқ қаҳрамони Семён Михайлович Будённийнинг ёрқин хотираси дилимизда абадий сақланиб қолади.

Мана шу қайғу видолашув дамларида марҳумнинг оиласига, унинг ҳамма қариндош-уруғларига, ёр-биродарларига чуқур ҳамдардлик изҳор этамиз.

Азиз ўртоқлар!

КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети Президиуми ва Совет ҳукуматининг топширувига биноан, Совет Иттифоқи маршали Семён Михайлович Будённий хотирасига бағишланган мотам митингини очиқ деб эълон қиламан.

Митингда СССР Қуролли кучлари номидан Совет Иттифоқи маршали П. Ф. Батицкий, Москва партия ташкилоти ва пойтахт меҳнаткашлари номидан КПСС Москва шаҳар комитетининг секретари Л. И. Греков, С. М. Будённийнинг жанговар дўстлари номидан армия генерали И. В. Тюленев, Ростов область меҳнаткашлари номидан Таганрог комбайн заводининг ишчиси, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони К. Ф. Селюкин сўзга чиқдилар.

* * *

Митинг тугайди. Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг раҳбарлари минбардан тушиб, супа ёнига келадилар ва тобутни кўтарадилар. Мотам намойиши Кремль девори сари юра бошлайди.

Семён Михайлович Будённийнинг жасади солинган тобут гўрга туширилади. Артиллерия салютининг гулдурослари янграйди. Мотам оҳанглари кетидан Совет Иттифоқининг улуғвор давлат гимни янграйди.

Партия ва ҳукумат раҳбарлари яна мавзолей минбарига кўтариладилар.

Қўшин бўлинмалари Ватанининг содиқ фарзанди, шонли маршал, халқ қаҳрамонига, ўзининг бутун ҳаётини ишчилар синфининг революцион кураш ишига, Совет қуролли кучларига бағишлаган кишига сўнгги ҳарбий ҳурматларини бажо келтириб, мавзолей олдидан шахдам қадам ташлаб ўтадилар.

Ленин партиясининг содиқ фарзанди, довюрак солдат, истеъдодли саркарда, номи тилларда достон бўлган қаҳрамон Семён Михайлович Будённийнинг ёрқин хотираси барча совет кишиларининг қалбларида мангу сақланажак.

(ТАСС).

ЯНГИ МАРРА

«Оққўрғон» совхози бешинчи бўлимининг Ҳасанбой Азизбоев звеноси пахтакорлари йил бошиданоқ яхши ният — ҳар гектар пахта майдонидан 50 центнердан ҳосил кўтариш ниятида самарали меҳнат қилдилар.

Шунинг учун ҳам бу ташаббускор звенода пахта тайёрлаш йиллик плани биринчи бўлиб бажарилди. Ҳар гектар пахта майдонидан 33 центнердан ошириб ҳосил олинди. Звено бошлиғи Ҳасанбой Азизбоевнинг ўзи терим машинасида — 110 тоннадан ошириб пахта терди. Ялпи ҳосилнинг 90 проценти машиналарда териб олинди.

— Асосий марра ҳали олдимизда, — дейди Ҳ. Азизбоев, — мақсадимиз звеномиз бўйича гектар бошига ҳосилдорликни 50 центнерга етказишдан иборат.

Ҳ. АҲМЕДОВ.

БЎРДОҚИБОҚАРЛАР ЮТУҒИ

Тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи учинчи йилида КПСС XXIV съезди қарорларини амалга ошира бориб, давлатга 1850 центнер гўшт етказиб берамиз! Ана шундай шиор остида меҳнат қилаётган район бўрдоқичилик пунктининг азаматлари йиллик планларини муддатидан икки ой илгари 40 центнер ортиғи билан адо этдилар.

Шунингдек, бир центнер гўшт етиштиришдаги таннархни 2 сўмга камайтириб, озуқа бирлигидан унумли фойдаланиш эвазига мўлжалдаги 276 ўрнига 394 минг сўмдан зиёд соф фойда олинди.

М. МИРСУЛТОНОВ.
Орджоникидзе райони.

ОБОД ПОСЁЛКА

Орджоникидзе районидаги жуда кўп посёлкалар обод ва кўркам бўлиб бораётир. Улуғбек посёлкаси ҳам шулар жумласидандир. Бу ерда қурилган ҳашаматли бинолар кишининг ҳавасини келтиради. Кўчалар текис ва равон, кечалари кундузгидек ёритиб турилади.

Яқинда олтита янги типдаги турар-жой биноси фойдаланишга топширилди. Янги ўқув йилидан бошлаб эса 1400 ўринли мактаб биносида ўқувчилар ўз билимларини оширмоқдалар. 600 ўринли клуб ва маданият саройи дам олиш кунлари айниқса гавжум бўлади.

Посёлканинг келажаги янада порлоқ. Бу ерда стадион, янги даволаш муассасалари барпо этилади.

Дунё хабарлари

МАМЛАКАТЛАР
ОДАМЛАР
ВОҚЕАЛАР

ЯҚИН ШАРҚДАГИ АҲВОЛ

◆ БМТ КУЗАТУВЧИЛАРИ СУВАЙШ РАЙОНИГА КЕЛИШДИ ◆ АРАБ МАМЛАКАТЛАРИ МИНИСТРЛАРИ ЙИҒИЛИШИГА ТАЙЁРГАРЛИК ◆ ИСРОИЛ ЎЗ АГРЕССИВ ПЛАНЛАРИДАН ВОЗ КЕЧМАЁТИР

Кейинги кунларда Исроил қўшинлари Бирлашган Миллатлар Ташкилоти хавфсизлик кенгаши резолюциясини бузиб Сувайш канали районида Миср қўшинлари позициясига қарата бир неча марта ўт очди. Сурия фронтида ўт очишни тўхтатиш ҳақидаги келишув бузилмади.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти вакилининг кузатуви остида кеча Миср ва Исроил офицерлари ўртасида ўчрашув булди. Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Қоҳирадаги ахборот марказининг директори Али Халил учрашув жойи ва иштирокчиларнинг номини айтмади. Али Халил 3-Миср Армиясининг қисми жангчилари ишғол этиб турган Сувайш канали шимолий соҳилига БМТ назорати остида озиқ-овқат, сув ва дори-дармонлар ортган 25 юк машинаси келганлигини хабар қилди.

БМТнинг ўт очишни тўхтатиш ва Миср—Исроил фронтидаги ҳарбий ҳаракатларни кузатувчи фавқулодда группа аъзоларига кеча кечқурун ниҳоят Исроил қўшинлари эгаллаб турган постлар орқали Сувайш каналига ўтишга рухсат берилди. Илгари исроилликлар бу группага шаҳарга киришга тўсқинлик қилган эдилар. БМТнинг бошқа бир кузатувчилар группаси Исроилда ўз постларини эгалладилар.

«Аль-Анвар» газетаси хабар беришича Исроил яна Ливан осмони чегарасини бузган. Исроил ҳарбий ҳаво кучларининг иккита самолёти Байрут устида учиб ўтган.

Яқин Шарқдаги аҳвол муносабати билан 11 мамлакат — Сурия, Ливан, Саудия Арабистони, Яман Араб Республикаси ва бошқа мамлакатлар Мароккашнинг Араб мамлакатлари ташқи ишлар ва мудофаа министрларининг шошилинч йиғилишини ўтказиш ҳақидаги таклифини қўллаб бу райондаги аҳволни муҳокама қилишга даъват этдилар.

Жаҳондаги барча тинчликсевар кучлар Яқин Шарқда тинчлик ўрнатиш учун бутун кучини сафарбар этаётган айни бир пайтда Тель-Авив ўзининг агрессив, мелитаристик сиёсатини давом эттириш ниятида эканлигини ошкор баён этмоқда. Исроил бош министри Меир Америка телевидениесига берган интервьюсида бу фикрни тасдиқлади. Исроил, деди у, ўз ҳарбий мавқеини мустаҳкамламоқда. Меир сўзича Исроил қурол-яроғ ишлаб чиқаришни кўпайтириш билан, айни бир вақтда Қўшма Штатлардан қуроллар сотиб олишни давом эттирмоқда.

ЖЕНЕВА. 29 октябрь. (ТАСС). Суриянинг БМТнинг Женевадаги доимий вакили халқаро Қизил Крест комитетини Исроилнинг Сурия ҳарбий асирларига бўлган муносабатини текшириб чиқишга даъват этди. Доимий вакил топширган мактубда Жўлан тепалигида Исроил қўмондонлиги Сурия ҳарбий асирларини «мина қидирувчилар» сифатида фойдалангланлар. Бу 1949 йил 12 августда қабул қилинган Женева конвенциясига қатъий зиддир.

БАЙРУТ, 29 октябрь. (ТАСС). Яқин Шарқдаги ҳарбий ҳаракатларнинг энг оғир кунларида Исроил босқинчилари барбод этган Байрут — Марсель сувости телефон кабели буткул қайта аввалги ҳолига келтирилди. Ливан почта, телеграф ва телефон министри Т. Франжье ана шу ҳақда ахборот берди.

ҲИНДИСТОНДА УЙ-ЖОЙ ҚУРИЛИШИ

ДЕХЛИ. 29 октябрь. (ТАСС). Керала штатининг ҳукумати деҳқонларининг оилалари учун юз мингта уй қуриш программасини ишлаб чиққан эди. Ҳозир бу программа муваффақиятли амалга оширилмоқда. Ҳиндистон Бош министри Индира Ганди Кожигода шаҳри районида қурилган эллик та уйнинг эгаларига калитларни шахсан узи топширди. Марказий ҳукуматнинг молиявий ёрдами билан Керала штатида барча қулайликлари бўлган кичикроқ арзон уйлар қурилмоқда.

Биродаринг шундай бўлса...

Шундай ака-укаларим бўлатуриб уларнинг ҳаёти тўғрисида кундалик дафтар юритмаганим катта камчиликларимдан бири бўляпти деб, баъзан ўзимга-ўзим гапириб қўяман. Мана бир йилдирки ўз микроавтобусимда улар яшаб турган Видиндан ишлайдиган ерлари Кошавага ҳар куни олиб бориб, олиб келаман.

Яқинда улар Ватанларига қайтишади. Мен бошқа ишлар билан машғул бўлиб кетсам улар ҳақидаги хотираларим ёдимдан кўтарилиб кетиши мумкин. Шу сабабли таассуротларимни дарҳол ўтириб ёзиб қўйишим керак.

Мана шу йиллар ичида Кошавадаги завод менинг кўз ўнгимда бунёд этилди. У тўққизта совет мутахассисларининг бошчилигида қурилди. Қурилиш материаллари ишлаб чиқарувчи биринчи Болгар заводи йилига 3,5 миллион квадрат метр гипс кардон тайёрлаш қувватига эга. У совет лойиҳаси асосида барпо этилди ва совет машиналари билан жиҳозланди. Заводни бир сменада 13—14 киши бошқаради. Бу ерда иш жараёнлари автоматлаштирилган, мураккаб автоматика диққат билан ишлашни талаб этади.

Совет мутахассислари группасининг раҳбари Александр Григорьевич Ларионов бир куни менга гипс картон уйнинг ички қисмини оқлашда иш унумини уч баравар оширишлигини тушинтирди.

Бир куни бош инженер-механик Борис Петрович Макриковдан бу ердаги ишларни тезлаштириш мақсадида машина ва аппаратларни нима учун Совет Иттифоқининг ўзида монтаж қилиб қўйишмаган, деб сўрадим. У кулиб қўйди-да, тушинтириб берди. Болгар дўстлар бу монтаж ишларининг ипидан игнасигача билиб олишмаса, эртага заводни қандай қилиб бошқаришарди, — деди.

Болгар инженери ва ишчиси деталларни йиғишда қийналди дегунича, уларга дарҳол совет мутахассислари кўмаклашишади. Бундан ташқари бўлажак кадрлар Киевдаги гипс картон буюмлари ишлаб чиқарувчи заводда бир ойлик махсус тайёргарликдан ўтиб келишган.

Бизнинг заводимиз Кошавани совет тупроғи билан абадий яқинлаштириб қўйди. Заводимизда СССРнинг саккиз областидан келган 9 киши ишлади. Александр Григорьевич — киевлик, Борис Петрович — ленинградлик, бош технолог Нина Михайловна Кузнецова — Орёлдан, Виталий Иванович Редькин билан Сергей Иванович Пирогов ҳамшаҳар — Костромадан. Уларнинг ҳаммаси ҳам ўзларини Болгариянинг қадимий дўстлари бўламиз, деб ҳисоблашади. Чунки Кострома Георгий Димитров номи билан боғланган. Г. Димитров СССР Олий Совети депутатлигига ўша ердан сайланарди.

ШОФЁР ҲИКОЯСИ

— Қани дўстим, жўнаш пайти бўлдими?

Бу киши Александр Григорьевич. Иш вақти тугади, ҳозир бироз сайр қилиб қайтмоқчимиз. Мен бу оғаларим билан мамлакатимиз бўйлаб бир неча бор экскурсияларга чиққанман. Улар Белоградчик, Магура, Варна, Шипка, Плевенни кўришди... Баъзан эса уларнинг ичидаги ҳавасқор балиқчиларни Калина қишлоғидаги сув омборига ҳам олиб борардим, сизга очиғини айтсам улар бу ерда овлаган балиқдан ҳам кўп дўст-ёр орттирдилар.

Бизнинг халқимиз оғаларимизни жондан севишади. Уларнинг ҳар бири ҳам уйларига таклиф қилгуси, хизматларида бўлгиси келади.

Ҳар ҳолда уларга ҳам осон эмас: уйларида қолган бола-чақаларини соғинишган. Айниқса Нина Михайловнани айтмайсизми. Доим болаларини ўйлайди, ишда бўлса уч эркакнинг юмушини бажаради. Яқинда унинг болгар мутахассиси билан қилаётган суҳбатини эшитиб қолдим. Билсам у Нина Михайловнанинг туғилган шаҳрида бўлган экан. Улар таниш чиқиб қолишди. Қаранг қандай ходисалар рўй бериб туради! Бири Россиядан, бошқаси Болгариядан. Мен ўша куни кечқурун Орёл шаҳри бизнинг Разград билан биродарланган шаҳарлар эканлигини билиб олдим.

— Кайфиятлар қалай? — дея сўради инженер Ларионов машинага чиқиб ёнимга ўтирар экан.

— Қалаймас, олтин Александр Григорьевич, — дедим.

Бизлар дам олиш учун кетаётган база Дунай соҳилининг ажойиб ерларига жойлашган. Улар бироз ҳордиқ чиқариб олишгач, Александр Григорьевич Редькиндан ашула айтиб бер деб сўрашди.

— Виталий Иванович, бирорта дурустидан олсангчи, — деди бу сафар ҳам.

Менга ҳавасингиз келиши мумкин: Виталий Ивановичнинг ашулаларини тез-тез эшитиб тураман. У куйлаганда атроф ҳам жимжит бўлиб ашуласини тинглаётгандай. Овози шунчалар ёқимлики...

Ўтган куни Болгария Коммунистик партияси округ комитетининг секретари Кристьо Николов оғаларимиз ёнига келганди. У оғаларимизнинг қадимий дўстларидан. Александр Григорьевич секретарга шундай деди:

— Мана, дўстим, яқинда Ватанимизга қайтамиз. Болгарияни ҳам қалбларимизда олиб кетамиз...

Хайр-хўшлашиш пайти келганида мен уларга ажойиб ва янги сўз ўйлаб айтгим келяптики, дўстларим буни ҳамиша эслаб юрсинлар..

Қадрдонлар жўнаб кетишганидан сўнг улар билан бўлган учрашувлар ва суҳбатларимни қойил мақом қилиб ёзайки, болаларим, набираларим кейин биродаринг шундай бўлса-да, деб юришсин!

Шофёр ҳикоясини болгар журналисти Христо РОДОПСКИ ёзиб олган.
София. (АПН).

ҲАР ИККИ ТОМОН УЧУН ФОЙДАЛИ ҲАМКОРЛИК МАҚСАДИДА

ТЕҲРОН, 30 октябрь. (ТАСС). Иқтисодий ҳамкорлик бўйича доимий Совет—Эрон комиссияси бешинчи мажлиси протоколининг яқинда Теҳронда имзоланиши ҳар икки қўшни мамлакат ўртасида мавжуд конструктив муносабатларнинг яна бир ёрқин намунасидир. «Ояндагон» газетаси яқинда тамомланган Совет—Эрон музокараларини шундай деб таъкидлайди.

Совет—Эрон иқтисодий ҳамкорлиги ривожланганлиги натижасида, деб ёзади газета, Эронда Совет Иттифоқининг техникавий ёрдами билан бир қанча янги саноат объектлари қурилади, ўзаро савдо-сотиқ ҳажми анча кўпаяди.

Эрон билан СССР ўртасидаги муносабатлар, деб таъкидлайди газета, ҳар икки томон учун фойдали ва тенг ҳуқуқли ҳамкорликнинг намунасидир. Бу муносабатлар ҳар иккала қўшни мамлакат учун фойда келтирибгина қолмай, шу билан бирга бутун дунёда тинчликни сақлаб қолиш ишига ҳам ёрдам беради.

МОЗАМБИК қишлоғидаги бу гўдак ота-онасидан маҳрум этган қуролга маъюс боқиб турибди. Португалия мустамлакачилари Мозамбик халқини тиз чўктиришга ҳаракат қилмоқда. Тинч аҳоли бошига солинаётган кулфат ватанпарварларни озодлик учун курашга ундамоқда. ФРЕЛИМО зарбалари кун сайин кучли ва даҳшатлироқ бўлмоқда. Мамлакатнинг бир қатор районлари озод қилинди.

АДН—ТАСС фотоси.

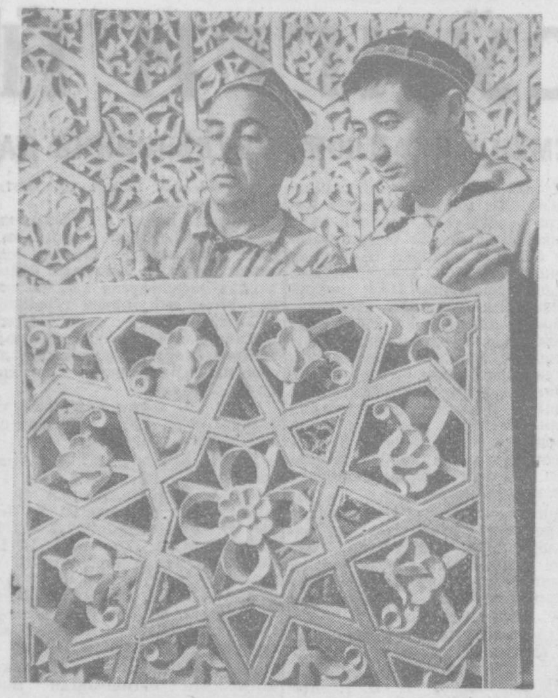

ЯҚИН орада Ўзбекистон пойтахтида тасвирий санъат музейининг янги биноси ўз эшикларини нафосат шинавандаларига кенг очади. Ойна ва бетондан бунёд этилган янги бинода Европа, рус, совет ва ўзбек тасвирий санъати намуналари намойиш этилади. Ҳозир бу ерда сўнгги пардозлаш ишлари давом эттирилаяпти. Заллар ўзбек миллий ўймакорлик намуналари билан безатилмоқда. Хилма-хил картиналар, ҳайкалтарошлик ва скульптура намуналари қўйиладиган залларда иш анча қизғин. Ўзбек совет санъатининг равнақини кўрсатувчи кенг ва ёруғ хоналарни безашга алоҳида эътибор берилмоқда. Суратларда: (ўнгда) миллий ўймакорлик усталари Ҳабибулла Икромов ва Нуриддин Зуҳриддиновлар иш устида. (Чапда) музей биносининг ташқи кўриниши.

И. Глауберзон фотоси.

БИЗНИНГ АХБОРОТ

ДЎСТЛАР ДИЁРИГА

ОЛМАЛИҚДАГИ Ленин орденли тоғ-металлургия комбинати ишчи-хизматчилари орасида санъат шинавандалари жуда кўп. Улар ўз санъатлари билан коллективни ҳамда шаҳар меҳнаткашларининг дилларини хушнуд этмоқдалар.

Улар шу кунларда Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллигига пухта тайёргарлик кўрмоқда. Программада партия, Ватан, Ленин ҳақидаги қўшиқлар бор. Ўн бешдан ортиқ миллат вакилларидан ташкил топган бадиий ҳаваскорлик тўгараги бошқа республикаларда ҳам бўлиб, ўз маҳоратларини намойиш этмоқдалар.

Яқинда комбинат бадиий ҳаваскорлари Тожикистон республикасида бўлишди. Тожиклар диёрида улар, ўзбек, қозоқ, рус ва бошқа миллатларнинг қўшиқ ва куйларидан концертлар қўйиб беришди. Қизиқарли сатирик, юмористик номерлар ҳам кўрсатишди. Ленинобод шаҳар ишчилари бундан мамнун бўлишди. Яқин кунларда тожикистонлик бадиий ҳаваскорлар Олмалиқ тоғ-металлургия комбинатида бўлишади.

ЁШЛАР УЙИ

«ПАХТАКОР» стадионининг ёнгинасида қурилаётган ёшлар уйи биносида ҳозир пардозлаш ишлари қизғин олиб борилмоқда. Бинонинг кенг-кенг хоналари, қуёшга қараган ойнаванд айвонлари гўзал либос киймоқда.

Пардозлаш ишларида мармар ва сопол плиталардан кенг фойдаланилмоқда. Бу мармарларни етказиб беришда Бўстонлиқ районидаги Ғазалкент мармар заводи ишчиларининг хизмати катта бўлмоқда.

Ёшлар уйини ёшлар қураяпти. Бу ерда кутубхона, қишқи сузиш ҳавзаси, катта клуб бўлади. Бахтиёр ёшлар бу уйда ҳар хил кечалар, дўстлик, биродарлик учрашувлари, кечалари ўтказиб туришади. Бино тўққиз қаватли бўлиб, ёшларнинг дидига мос безаклар билан пардозланади.

Реклама ва эълонлар

ТВ

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 12.30 — МОСКВА. 20.25 — ТОШКЕНТ. 20.30 — Ахборот. 20.45 — Ўн минут музика. 20.55 — Ахборот. 21.15 — Концерт. 22.00 — МОСКВА. «Вақт» 23.00 — ТОШКЕНТ. **Осетия афсонаси** (бадиий фильм). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 11.00 — ТОШКЕНТ. **Ванна** (бадиий фильм). 11.30 — Ўқув кўрсатувлари. 18.35 — Кинофильм. 19.00 — Адабий топишмоқлар. 19.30 — Концерт. 20.05 — Шоира Римма Казакова — меҳмонимиз. 20.25 — МОСКВА. «Инсон. Ер. Коинот». 20.55 — Ўтмиш киноленталари. 22.00 — ТОШКЕНТ. Адабий композиция. 22.25 — Реклама. 23.00 — МОСКВА. 23.15 — **Хоккей.** СССР биринчилиги. **«Динамо»** (Москва) — **«Торпедо»** (Горький) 2—3-бўлимлар. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — ТОШКЕНТ. Пойтахт янгиликлари. 19.15 — Ҳужжатли фильм. 19.30 — Ўқув кўрсатуви. 20.10 — Ҳужжатли фильм. 20.20 — Ўқув кўрсатуви. 21.00 — **Уртоқ Арсений** (бадиий фильм).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА 31|X да **Евгений Онегин**, 1|XI да **Марварид изловчилар.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 31|X да **Хотинимнинг эри**, 1|XI да **Ҳалима.**

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА — МОСКВА ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ.

КИНО

Оддий кийимдаги киши — САНЪАТ САРОЙИ (кундуз ва кечқурун).

Угай она — «ЎЗБЕКИСТОН», «МИР» (кундуз ва кечқурун), «СПУТНИК», «ДРУЖБА» (тоқ соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли (17.00, 19.00).

Гайдук Ангел саргузаштлари; Телбалар ҳафтаси — «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ», «ВОСТОК», «МОСКВА» (кундуз ва кечқурун).

Эпчиллик, жаноби олийлари — «СПУТНИК» (жуфт соатларда), Ғ. ҒУЛОМ номли, ҲАМЗА номли (кундуз ва кечқурун).

Ноҳақ тутқинлик — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (жуфт соатларда).

Телбалар ҳафтаси — «ЧАЙКА» (жуфт соатларда).

Иван Васильевич касбини ўзгартирмоқда — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (тоқ соатларда).

Санников ери (11.00, 13.00, 15.00), **Кашмирдаги севги** (17.00, 20.00) — «КЎКЧА».

Филлар — менинг дўстларим (2 серия) — НАВОИЙ номли (ўзбек тилида, кундуз ва кечқурун).

Синов — «ДРУЖБА» (жуфт соатларда).

Сўнгги гайдук — С. РАҲИМОВ номли (кундуз ва кечқурун).

Фидокор ялангоёқлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (11.00, 13.00, 17.00, 19.00).

Спорт

ЖАҲОН КУБОГИ ВОЛЕЙБОЛЧИЛАРИМИЗДА

СССР терма командаси волейболчилари жаҳон кубогини қўлга киритдилар. Бу мусобақа Уругвайда ўтказилди. Совет спортчи қизлари ҳал қилувчи финал учрашувда Япония терма командасини 3:0 (15:5, 15:9, 15:11) ҳисобида ютиб чиқдилар.

ШАХМАТЧИЛАР МАРРАГА КЕЛДИ

Ўн икки йиллик танаффусдан сўнг гроссмейстер Борис Спасский иккинчи марта Совет Иттифоқи чемпиони номини қўлга киритди. У Москвада якунланган 41-мамлакат чемпионати мусобақаларида 17 ўйиндан 11,5 очко тўплади. Кумуш медаллар ғолибдан бир очко орқада қолган беш шахматчига — А. Карпов, В. Корчной, Г. Кузьмин, Т. Петросян ва Л. Полугаевскийларга насиб этди. Бу мусобақада олий лигадан тушган Керес, Савон, Тайманов, Рашковский, Тукмаков ва Аверкин келгуси йили биринчи лигада куч синашадилар. Бу лигадаги мусобақаларни Тошкентда ўтказиш мўлжалланмоқда.

ШАШКА ЮЛДУЗЛАРИ БАҲСИ

Тошкентда ўтаётган шашкачи аёллар турнирида Ленинград чемпиони Г. Глазова олдинда бораётганини илгари хабар қилган эдик. Кейинги тўрт турдан сўнг пешқадамлар сафида айрим ўзгаришлар бўлди. Ленинградлик меҳмон СССР кубогининг эгаси Л. Илёсова (Уфа) ва ҳамшаҳримиз мастерликка номзод Х. Иброҳимова билан дуранг қилгач, кетма-кет иккита мағлубиятга учради. Тўққизинчи турда у фарғоналик З. Сафинадан енгилди. Шунинг учун О. Аҳмедова билан бўлган кейинги учрашувда қандай бўлмасин ўзини ўнглаб олишга уринди.

Бироқ, тошкентлик ёш мастер учрашувни маҳорат билан ўтказди ва зўр рақибининг мустаҳкам ҳимоясини бузишга эришиб, ютуқни қўлга киритди. Ленинградлик шашкачининг асосий рақобатчиси спорт мастери Т. Степакова (Калинин) шу тўрт тур мобайнида анча илгарилаб кетди. У саккиз очко билан биринчи ўринга чиқиб олди. Степанова билан бирга Х. Иброҳимова турнирда ҳозиргача мағлубиятга учрагани йўқ. Ҳамшаҳримиз ўн имкониятдан 6 очко жамлади.

СПЕКТАКЛНИНГ ТУҒИЛИШИ

Абу Райҳон Беруний... Фан осмонида порлаган ёрқин юлдузлардан бири... У асрлар оша, минг йил давомида зулмат ва жаҳолат ичра кезиб, ўзи яшаган мураккаб даврда кашф этган ўлмас асарлари билан замондош авлодларимизга «лаббай» деб етиб келди.

Беруний фан даҳоси ва буюк мутафаккиргина эмас, у улуғ гуманист ҳамдир. Унинг эзгу нияти — инсонга зиё бағишлаш, уни маърифат йўлига олиб чиқиш, зўравонлик ва ҳаққониятсизлик, хурофот ва истибдод зулмидан озод қилиш эди.

Беруний ўз идеаллари учун дадил курашган, сира чекинмаган. У яшаган ва курашган даврни бир тасаввур қилинг-а... Жаҳолат, зулм, зўравонлик, адолатсизлик ҳукм сурган, қулчилик, ижтимоий тенгсизлик авж олган давр эди унда. Ана шу феодализм зиддиятларига тўла мураккаб ва кескин замонда Беруний ўз мақсади йўлида, яъни инсон қадр-қиммати учун толмай курашган: инсоннинг порлоқ келажакка интилишини тезлатиш учун зиё машъалини ёқиб, йўлини ёритишга ўзини бағишлаган Бу олижаноб кураш буюк инсон ва донишманд олимдан қанчадан-қанча куч ва ирода, шижоат ва қатъият, изтироб ва азоб талаб этганини тасаввур қилиш қийин эмас. Хуллас, Беруний бу бир олам, катта бир тарих. У дунёга шундай танилган. Мана шунинг учун ҳам Берунийнинг серқирра ва мазмундор сиймоси, чуқур драматизмга тўла ҳаёти, асрлар синовидан ўтган илми, юксак инсонпарварлиги олим ва адибларимиз диққатини ўзига тортиб келмоқда.

— Беруний — табиатан кучли, кўлами кенг, фикри теран файласуф олим. У шекспирона асар яратишга молик шахс, — деган эди марҳум адибимиз Мақсуд Шайхзода. Ўзи ана шундай, «Беруний» деб номланган драма ёзишни ният қилди ва асарининг муқаддимаси билан тўрт кўринишини қоғозга туширди. Масалан, драматургнинг ҳикоясича драманинг муқаддимаси қуйидагича бўлган:

Воқеа Бағдод султонининг саройида ўтади. Султон атрофига олим, шоир ҳамда бошқа фозил аҳлин йиғиб, улар билан дунёнинг тузилиши ва ташвиши борасида мушоҳада қилиб турганда, саройбон бир гадо унинг ҳузурига киришни сўраётганини айтади. Майли, айт, кирсин, дардини айтсин, дейди султон. Саҳнага қўлида узун таёқ ушлаган эгни жулдир-жулдир, патлари титилиб, офтобда ранги ўчган кулоҳ устидан эски газмол ўраган, панжалари чиққан йиртиқ ковушда, соч-соқоли ўсган ҳолда бир гадо аста қадам ташлаб кириб келади. Қўлини кўксига қўйиб султон олдида бош эгади, атрофга назар ташлаб, вазиятни англайди. Тилагинг нима, айт деб, султон ундан сўраганда, гадо шу мажлисда иштирок этишга руҳсат беришларини илтимос этади. Султон «сен нимани ҳам тушунардинг, оёқяланг» дегандек гадога назар ташлайди-да, мазах учун унга эшик остонасидан ўрин кўрсатади. Гадо фозиллар қаторига ўтади. Унинг бу ҳаракати ўтирганларнинг ориятига тегиб, уларни қаттиқ ранжитади. Аввал испан, сўнг араб, кейин эса форс олими қандай қилиб бу гадо ўзини бизлар билан тенглаштиришга журъат қилди деган маънода бирин-кетин ўз норозиликларини ўз тилларида султонга билдирадилар. Гадо ҳам уларнинг ҳар бирига гоҳ испан, гоҳ араб, гоҳ форс тилида ўринли ва оқилона жавоб қайтарганда, ҳинд олими уни таниб, беихтиёр: «Устоз Абу Райҳон Беруний» деб, юборади. Шунда султон ўрнидан туриб сарпо келтиришни буюради. Ўтирганлар эса Берунийга таъзим қилиб, унга пешвоз борадилар., Шу ерда муқаддима тугайди.

Сарой аҳлининг «гадо» билан муносабатидаёқ муаллиф ижтимоий тенгсизлик ғоясини олдинга сура бошлаган. Шайхзоданинг айтишича, кейинги тўрт кўринишда нур ва зулмат, гуманистик ва реакцион фалсафа, илм ва диний фанатизм ўртасидаги кескин курашнинг туғилиши ва тадрижий ривожи берилган. Афсуски, драма тугатилмай қолган.

Шайхзода бошлаган ишни бошқа адибларимиз давом эттирди. Масалан, ёш истеъдодли шоир Омон Матчон ўз ватандоши Беруний ҳақида ажойиб драматик достон ёзди. Бу асар асосида радиоспектакль яратилди. К. С. Станиславский номидаги Қорақалпоқ Давлат театри эса маҳаллий ёзувчи Т. Саиджоновнинг «Беруний» пьесасини саҳналаштирди.

Севимли адибимиз Уйғун Абу Райҳон Берунийга бағишлаб йирик саҳна асари яратди. Ҳамза номли академик театр бу асар билан ўз репертуарини бойитди. Гап «Абу Райҳон Беруний» спектакли, унга режиссёрлик талқини ҳақида боради.

«Абу Райҳон Беруний» пьесаси ўз тузилиши билан илгари яратилган «Алишер Навоий», «Мирзо Улуғбек» каби тарихий биографик асарларга бир қадар яқин. Бинобарин, агар у эски услубда қўйилганда илгариги спектаклларнинг нусҳаларидан бирига айланиши мумкин эди. Асарни саҳналаштирувчилар — СССР халқ артисти Олим Хўжаев ва ёш истеъдодли режиссёр Баҳодир Йўлдошев пьесанинг талқинига ва саҳналаштириш услубига ўзгача ёндошганлар. Бу тарихий-биографик асарларни саҳналаштиришда шаклланган анъаналарнинг ҳаммасидан воз кечилган деган гап эмас, албатта. Режиссура улардан масалан, образларнинг ғоявий талқинида, саҳналарни кенг кўламли ва мазмунли ҳал этишда, даврнинг миллий оҳангини тарихан тўғри ифодалашда, саҳнада тежамли ва маънодор ҳаракатни, фаол фикрни ҳосил қилишда ғоят унумли фойдаланган. Лекин аввалги спектаклларга хос маишийлик ва сусткашликдан, ортиқча лиризм ва шоирона ифодаликдан узоқлашган. Мазкур спектаклни яратишда, уни кўпроқ прозаик йўсинда ҳал этишга, бу ўринда оддийлик ва шартлилик принципларига, рамзий ифода воситаларига амал қилишга интилган. Бу ўзгача талқин, ўзгача услуб ҳам социалистик реализм ижод негизларига асосланган. Режиссура эришган изланишлардан бири Беруний яшаган давр нафасини, кун кечирган шароит ва муҳитни тарихан тўғри акс эттирилганидадир. Бу ҳол дастлаб парда очилишида спектакль прологидаёқ кўзга ташланади.

...Ярим тун. Қадимий Хоразм кўчаларининг бири. Четдан тушаётган ойнинг ғира-шира нурлари қатор арксимон равоқлардан иборат катта бинони аранг ёритмоқда. Нари-берида ярадор бандилар — бири деворга суянган, бири девор тагида чўзилган... Ўртада найзалар билан қуролланган сарбозлар қуршовида Абу Райҳон Беруний қўл-оёқлари кишанланган ҳолда турибди, унинг маъюс ғамгин кўзлари алам-нафратга тўла. Мунгли куй саҳнада ҳукм сурган фожиавий вазиятни ифодаламоқда...

Саҳна тугаганда парда тушмайди. Ичкаридан занжирларнинг жарангги эшитилади. Саҳнага ярим яланғоч, қўл-оёғи кишанланган актёрлар турли ёш ва ҳолатдаги қуллар қиёфасида бирин-кетин саҳнага аста-секин кириб келади. Улар қадимий бинонинг шаклини акс эттирган декорация қисмларини уч-тўрт киши бўлиб ўрнидан зўр бериб қўзғатадилар. Ешроқ қуллар очликдан, оғир меҳнатдан силласи қуриганларга, кексаларга ёрдамлашиб ҳамдамлашадилар... Аслини олганда, қуллар образидаги актёрлар навбатдаги саҳнанинг декорацияларини ўрната дилар. Лекин уларнинг саҳнадаги ҳаракатидан — гўё қирғин урушдан сўнг вайрона бўлган шаҳар қуллар кучи билан қайтадан тикланаётгандек туюлади кишига.

Энг муҳими шундаки, бу оммавий саҳнада мутлақо сўзсиз иштирок этаётган актёрларнинг моҳирона ижроси, яъни қулларнинг индамай итоаткорона кучи борича ишлаши, вазмин-вазмин қадам ташлаганда бўйин, қўл ва оёқларидан ўтказилган оғир занжирнинг садоси, кайфиятларининг синиқлиги, кўзларидаги ғазаб ва алам — буларнинг ҳаммаси ўтмишда эзилган халқнинг аянчли қисмати, ғайри инсоний ҳаёти, метин иродасини ҳаққоний тасвирлар эди. Қаранг, бу саҳнада режиссура бевосита шартлилик услубидан фойдаланган. Лекин бу шартлилик мақсадсиз эмас. У спектаклнинг руҳига ҳар тарафлама мос тушган, ғоят чуқур ижтимоий мазмун билан боғланган.

Режиссура ўрта аср даврининг характерли томонларини акс эттирар экан, уни спектакль давомида янада кучайтиради. Мана, яна бир мисол.

Хоразм халқи Ғазна султони Маҳмудга итоат қилишдан бош тортади. Бу масалада шоҳ Маъмун ҳам иккиланиб бир қарорга келмайди. Шунда унинг рафиқаси Сайёра — акаси Маҳмудга бундай совуқ муносабатни кўриб, саройдаги ўз кишиларига шоҳ Маъмунни қатл этишга, шаҳарга ўт қўйишга, халқни талашга, бўйсунмаганларни шафқатсиз қиришга фатво беради. Ана шу қирғинли, шиддатли курашдан сўнг парда кўтарилади.

...Оқшом чўккан пайт. Саҳнанинг ўнгидан қўҳна Хоразм обидаларининг бири қад кўтарган. Ғира-ширада баланд равоқларнинг соҳти аранг кўзга илғанади. Саҳна катта жанг майдонининг тасаввурини беради. Турли уруш аслаҳалари — туғли найзалар, қилич ва қалқонлар, сарбозларнинг дуғулғалари эгасиз нари-берида сочилиб ётибди. Саҳнанинг пештоқида атрофда ёниб, харобаларга айланган кулбалардан чиқаётган қалин тутун қизғиш осмондаги қора булутларга туташиб, гўё Хоразм тупроғида бўлган қонли фожиа тўғрисида жаҳонга хабар бергани кетаётгандай, узоқларга сузмоқда... Саҳнада жимлик... Бир нафасдан сўнг сочлари тўзиган, бошяланг, кора жулдур кўйлакда, оёқяланг, қўлида сопол пиёла ушлаган ҳолда гоҳ йиғлаб, гоҳ кулиб ақлдан озган аёл саҳнага кириб келади... У атрофга кўз ташлаб «сув... сув... бир қултум сув...» деб илтижо қилади... Шу пайт кимдандир яширинмоқчи бўлиб бу ерга Беруний келади.. У аёлнинг аянчли ҳолини кўриб, юргач йўлида тўхтайди, уни диққат билан кузатади... Аёл пиёлани Берунийга узатиб сув хўплашни сўрайди... Беруний унга қандай муносабат билдиришга қийналади... Аёлнинг фожиаси унинг қалбида аянч, ачиниш ва қаттиқ изтироб туғдирганини кўзларидан, ночор ва ҳожатсиз ҳаракатларидан сезиш мумкин эди. Берунийдан нажот кўрмаган аёл йиғлаб юборади, сўнг тинчланган бўлиб, кулади, сўнг яна фарёд чекиб юборади. Яна тинчланади. «Сув... сув...» деганича саҳнадан чиқиб кетади. Шу онда Беруний қалбида икки кучли ҳиссиёт мавжудлигини сезарди киши. Унинг ҳаракатида қаттиқ ачиниш, ҳамдардлик бўлса, кўзлари ғазаб ва нафрат билан чақнар эди. У аёл кетган томон қараб қолади. Берунийнинг ҳаёлини саҳнага югуриб келган. Қоплон Ботир бўлади.. Фурсат ўтмай Қоратегин сарбозлари билан ҳозир бўлади. У Қоплон Ботирни асир олишни буюради..; Сарбозлар билан Қоплон Ботир ўртасида шиддатли жанг кетади... Бир неча сарбоз ҳалок бўлади. Бироқ, Қоплон Ботир ғолиб чиқолмайди — уни сарбоз найзалари қуршаб олади... Беруний гарчи маслакдош дўстига ич-ичидан ачинса ҳам, унга яқинлашолмас эди... Қоплон найзаларнинг дамига танасини тираганича зўрлик билан Беруний томон уч-тўрт қадам ташлаб: «Устоз, мен сизни қутқазмоқчи эдим, холос» дейди-да, икки қўли билан душманнинг унга тиралган икки найзасини ўзига санчиб юборади. —У асир тушгандан кўра ўлимни афзал кўради... Беруний Қоплон Ботирнинг мардлигидан ҳайратда қолиб, унга яқинлашмоқчи бўлганда, сарбозлар унинг йўлини тўсадилар... Қаҳр-ғазаб, чексиз нафрат ва алам Беруний вужудини қоплайди. Қоратегин унинг ҳолига ва гапларига эътибор бермай, бағрини ерга бериб ётган Қоплон Ботирни «жон бердими бермадими» деган маънода уни оёғи билан бепарво ўгиради... Қотиллигидан мамнун бўлгач, Беруний томон қўлидаги қиличини найза қилиб кўрсатади ва уни кишанлашга буюради... Сарбозлар қуршовида Беруний олиб кетилади...

Режиссура мазкур саҳналарнинг эмоционал таъсирини кучайтириш мақсадида бир қадар пьесадан четга чиққан. Масалан, ақлдан озган аёл ва қуллар образининг киритилиши, Қоплон Ботирнинг ҳалок бўлиши саҳнаси каби ҳоллар бунга мисол бўла олади. Булар пьесага путур етказмаган, аксинча ундаги ижтимоий ғояни чуқурлаштиришга, ўрта аср феодализмига хос зиддиятларни, фожиали манзараларни, эзилган халқ тақдирини тарихан тўғри акс эттиришга кўмаклашган. Томошабин бу саҳналарни зўр ҳаяжон билан кузатиб, ўтмиш ҳақидаги ҳақиқатга ишонч ҳосил қилади.

Спектаклга қараганда, режиссура ижобий ва салбий образларни гавдалантиришга яхшини яхшига, ёмонни ёмонга ажратиш, Беруний Ибн Сино, Қоплон ботир, Ибн Ироқ каби ижобий образларга алоҳида имтиёз, мурувват кўрсатиб султон Маҳмуд, шоҳ Маъмун, малика Сайёра, вазир Қоратегин сингари салбий характерларни атайин бўрттириш услубидан воз кечиб, уларни талқин қилишда ўша тарихий давр ҳаётидан келиб чиққан. Бу ҳол ҳар бир актёрга ўз қаҳрамонини, унинг инсоний ва ижтимоий табиатини тўғри очиш имконини берган. Шунинг учун ҳам саҳнадаги ҳар бир образ, унинг ўша замон жамиятида қандай ўрин тутганидан қатъий назар, ўзи яшаган даврнинг жонли ифодаси бўлиб чиққан. Бу борада режиссура типик давр, типик шароит ва типик характер яратишга эришган. Томошабин замондош актёрларимиз талқинида ўрта асрда яшаган, ўзининг маънавий ва ҳиссиёт оламига, идрокига, дунёқарашига, феъл-атворига эга бўлган кишиларнинг тирик қиёфасини кўради. Бу жиҳатдан ҳамма актёрлар катта маҳорат кўрсатган. Шунинг учун ҳар бир образнинг саҳнавий талқинини алоҳида таҳлил қилишга ҳожат йўқ деган, фикрдамиз.

Образнинг, хоҳ у бош қаҳрамон бўлсин, хоҳ кичик роль бўлсин, ижтимоий моҳиятини очишда режиссура спектакль ғоясидан келиб чиққан. Пьесанинг ғояси — нур билан зулмат ўртасидаги муросасиз курашдир. Спектаклда асар заминидаги конфликт сақланган ҳолда анъанавий ғоя бошқача ҳал этилган. Режиссура спектаклда — инсон қайси даврда яшашидан қатъий назар, авлодларга қандай мерос қолдиради, унинг ёруғ дунёга келишидан мақсад нима — одамларга яхшилик қилишми ёхуд кулфат ёғдиришми деган фикрни олдинга сурган. Асар ғояси фалсафий маъно касб этибгина қолмай, замонавий тус ҳам олган.

Умуман режиссура пьесани талқин қилишда, спектакль яратишда унинг ҳамма таркибий қисмларини, жумладан актёрлар ижросини рассом Г. Брим чизган декорацияларни, дирижёр М. Гинзбург танлаган музикани, ҳатто нур жиҳозини моҳирона уйғунлаштира олган. Оқибатда халқимизнинг узоқ ўтмиш тарихидан олинган жонли лавҳаларни ҳаққоний тасвирловчи спектакль яратишга муваффақ бўлган.

Ф. ЖУМАЕВ.

ТОШКЕНТ ДАВЛАТ ЦИРКИДА

МОСКВА ДАВЛАТ ЦИРКИ АРТИСТЛАРИНИНГ ГАСТРОЛЛАРИ

4 НОЯБРДАН 12 НОЯБРГАЧА МАКТАБ ЎҚУВЧИЛАРИНИНГ КАНИКУЛ КУНЛАРИДА ҲАР КУНИ УЧ МАРТА БАЙРАМ ТОМОШАЛАРИ КЎРСАТИЛАДИ

РСФСР халқ артисти ВЕНЕДИКТ БЕЛЯКОВ раҳбарлигида

„РУС АРҒИМЧОҚЛАРИ“ АТТРАКЦИОНИ

Томошалар кундуз соат 12, 3 ва кеч 5 яримда бошланади.

Олдиндан билет сотиш кассаси ҳар куни эрталаб соат 10 дан ишлайди.

Цирк олдида 1-«Экспресс» 1, 4, 19, 24, 25, 30, 41, 49, 52, 54, 74-автобусларнинг сўнгги бекати жойлашган.

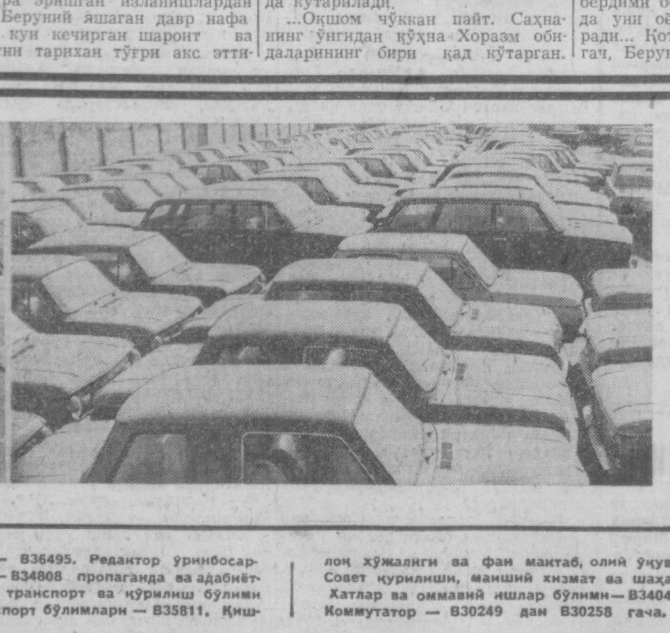

ТОШКЕНТ АВТОМАГАЗИНИДА

Тошкент автомобиль магазинининг коллективи харидорлар учун қулайликлар яратишда анчагина ишлар қилишди. Илгари машина сотиб олувчи пулини тўлагач «Спортторг» базасидан келтирилиб, харидорга бериларди. Энди магазин ҳузурида 300 та автомашинага мўлжалланган алоҳида жой қурилиб, харидор магазиннинг ўзидан машинани олиб кетиш имконияти яратилди. Бундан ташқари қўл билан бошқариладиган «Москвич», «Запорожец» машиналарини район ижроия комитетининг қарори билан сотиш тартиби жорий этилди. Йил бошидан бери шаҳар меҳнаткашларига 2000 дан кўпроқ уч хил маркадаги «Жигули» автомашинаси, 260 та «Москвич—412», 200 тадан кўпроқ қўлда бошқариладиган «Москвич—408», «Запорожец» машиналари сотилди. Суратда: магазин директори Омон Юнусов (чапда) харидор Апостоль Хадидийни янги «Жигули» машинаси билан табрикламоқда. (Ўнг да) харидорларга сотиш учун келтирилган автомашиналар.

А. Абалян фотолари.

«Тошкент ҳақиқати» газета редакцияси коллективи редакция ходими Маъмура Асадовага синглиси

ЭЛМИРАнинг

бевақт вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент область «Зангори экран» телеательеси бирлашмасининг маъмурияти, партия ва касаба союз ташкилотлари бирлашма бош бухгалтери Ж. А. Аҳмедовга ўғли

Вилорий Жўраевич АҲМЕДОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор А. ИСМОИЛОВ.

Бизнинг АДРЕС: Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, 26 уй.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ: Редактор — В36495. Редактор ўринбосарлари — В35885, В37916. Масъул секретарь — В34808 пропаганда ва адабиёт-санъат бўлимлари — В31936. Саноат, транспорт ва қурилиш бўлими — В33786. Партия турмуши ва ахборот, спорт бўлимлари — В35811. Қишлоқ хўжалиги ва фан мактаб, олий ўқув юртлари бўлимлари — В39050, Совет қурилиши, маиший хизмат ва шаҳар хўжалиги бўлими — В37045. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — В34048, Эълонлар бўлими — В38142. Коммутатор — В30249 дан В30258 гача.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.

Индекс 64634. В. 1854. Р. 01786.